99

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШОАТТА, 23 СЕНТЯБРЬ, 1967 шу. № 113 (4438). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

«Красный молот» яхача заводе болх беча бригадашта юкъе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккхачарех цаI я В. И. Абрамов керте латта слесарий - сборщиктй бригада. Цу цIера сий лакха лоаттадеш хьайоагIа из. ХIара сменах нормаш 125 — 130 процент кхоачашъю, хIаьта хIанзлехьа кхоачашдаьд Октябра цIей сийна тIаийца социалистически декхараш. Технически отдела тIахьожам боацаш тIехдика продукци я бригадо арахецар. Иштта къахьегама совгIат кийчдаьд цо Октябра дезача цIейна, машинашъерий денна. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба цига слесараш-сборщикаш Гомянин Владимир, Комаров Борис, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) В. Гомянин, В. Абрамов, Б. Комаров.

И. Плиева сурт.

(Машинашъерий Денна хетаьь материалаш еша газета 3-ча оагIо тIара).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

ТIАГIЕРТТА ЮКЪЕКХАХЬА IИЛМАН ЛАРДА ТIА ВIАШТIЕХЬБАЬККХА КЪАХЬЕГАМ, ЛАКХЪЕ ПРОИЗВОДСТВА КУЛЬТУРА

КПСС Центральни Комитето дийцад Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам промышленносте юкъекхахьаран производства культура лакхъяран Свердловски областнойи Рыбински городской партийни организацеша беча балхах дола дош. ТIайийнача сонам тIа белгалдоакх, хIанзарча хьалацка, халкъа боахама доакъош тIа-тIа йоккхагIа хулаш йолча масштабе кердагIча техникаца кийчлеча, болхлойи, специалистийи квалифицированни кадраш хьалкхийпача хана, производство, къахьегам, доалделга Iилман ларда тIа вIаштIехьдаккхар къаьстта боккхача лоархIаме хилар. Наьха къахьегам пайданагIа хургболча тайпара, Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккханза барбац, цар балха хьалаш тоаданза а цу ларда тIа къахьегама овсарле лакхъелга вIаштIехьдаккханза а даргдац. Дуккха партийни профсоюзни организацеш, общественни производства эффективность лакхъярах йола КПСС XXIII-ча съезда указанеш кхоачаш а еш, уйла дуккагIа тIаахийта яьннай уж декхараш кхоачапдара.

Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам юкъебахьара а заводехи фабрикехи производства культура лакха йола предприятеш яр дукха делаю яхь детIайоалаяра а даькъе дика опыт Iоаяьй Свердловски областен городе Рыбинскен. Цигарча промышленносте вIаштIехьдаьннад оборудованех биззагIа пайда эцилга, балха ха кIезигагIа йоаелга, балха тIа хьалха латта приемаш юкъекхухьилга, болх беш йола моттигаш пайданагIа хургйолча тайпара кийчъелген царна эша гIулакхаш нахаддаш хулийтилген, производственни планаш увтгаяреи доал дареи прогрессивни системаш караерзаелга, къахьегама хьалаш тоаделга, къахьегамхой культурно-технически боарам лакхбелга Iалашдеш йола комплексни мероприятеш кийчъяра, царна планаш увтгаяра, уж чакхъяхара керда методаш юкъекхувлилга. Цу тайпара мероприятеш чакхъяхаро новкъостал ду къахьегама овсарле лакхъяра темпаш совъяхара, пачхьалкхен планови заданеш тIайийца декхараши ханая хьалха кхоачашдара. Коллективашка тIа-тIа дукхагIа лакхлу къахьегамеи политически хьинар, чIогIлу социалистически дисциплина.

Къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхари производства лакха культуреи общественни къахьегама овсарлеи Iилма-технически социальни прогресс дIахо цахаддаш дегIаккхувлара лоархIаме фактор хилар теркал а деш, КПСС ЦК-ас могадаьд производствои къахьегами Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхар плана боарамагIа эрглоахаш тоадеш чакхдоахача болхлой, специалистий, Iилмахой хьинари творчески лоттагIали дегIакхувлара даькъе Свердловски областнойи Рыбински городской партийни организацеша чакхдоаха гIулакхаш. КПСС Свердловски обкомаи Рыбински горкомаи тIадилал из болх ерригача партийни, профсоюзни, боахама органий, хIара производственни коллектива хIара денпара гIулакх а хинна дIаоттаргболаш дIахо шербари кIоаргбари Iалашдела.

Союзни республикай компартей Центральни Комитеташта, парте крайкомашта, обкомашта могадаьд НОТ промышленносте, транспорте, гIишлошъеча юкъекхахьара гIулакх малагIча хьал тIа да хьожилга, партийни, советски, боахама, профсоюзни организацей низаш, Свердловски областен города Рыбинскан парторганизацей опытах пайда а эцаш, Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам мамогта юкъекхувларан производства культура лакхъяран тIадерзаделга.

Центральни, республиканскн, краевой, областной газетий редакцешта, радиовещанеи телевиденеи комитеташта тIадилад промышленноста предприятешка, гIишлошъеча, транспорте беча балха хьалха латта опыти производство, къахьегам, доал делга вIаштIехьдоаккхача керда карагIдийнараши даим дувнилгеи царна пропаганда елгеи. Цу гIулакха Iилма-популярни документальни фильмаш дукхагIа арахеца деза СССР Министрий Советерча кинематографе гIулакхашта йолча комитето.

КПСС ЦК-ас министерствайи ведомствайи кулгалхой декхарийла баьб шоашта карарча предприятешка производство, къахьегам, доал делга Iилман ларда тIа вIаштIехьдаккхара принципаш леррагIа чакхйоахилга Iалашде, уж проблемаш къоастаеча хана дай-мехкеи доазол дехьареи Iилманеи практиканеи карагIдаьннараш плана боарамагIа Iомалелгеи доаржалелгеи дертIадаккха, къахьегам, промышленни эстетика, санитария, гигиена вIаштIехьйоаккхилга тоадергдола рекомендацеш кийчъе. Къахьегам вIаштIехьбаккхара прогрессивни методий ларда тIа производственни процессаш эргайоахаш тоаечара Iилма-тохкамеи проектни институтий лоархIам лакхбанза баргбац. Министерствайи ведомствайи кулгалхой декхарийла ба къахьегамхой балхаи производственни бытаи аьттув болашагIа дола хьалаш кийчдеча предприятешта корта а болаш дола новкъостал де.

НОТ юкъекхувлареи предприятешка производства культура лакхъяреи даькъе беча балха опыт дIа-юха эцара 1968 шера хьалхарча ах шера Свердловскеи Рыбинскеи партийни болхлой семинар е лаьрхIад предприятейи Iилма-тохкама учрежденейи кулгалхошца, министерствайи ведомствайи болхлошца цхьана.

Гвинея партийно-правительственни делегаци КПСС ЦК тIаэцар

Укх шера 18—19 сентябре КПСС ЦК вIашагIкхийтта хилар КПСС-ей Гвинеяи партийно-правительственни делегацеш. ВIашагIкхийттача дакъа лоацаш бар КПСС оагIонгахьара КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член А. Я. Пельше, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, гвинейски оагIонгахьара — Гвинея Демократически парте Къаман Политбюро член, финансайи планированеи пачхьалкхен министр Сайфулай Диало, ДПГ Къаман Политбюро член, халкъа эскареи граждански службайи министр Лансана Диане, ДПГ Къаман Политбюро член, Юкъерча Гвинея гIулакхашта вола министр Нь Фамара Кейта.

Переговораш йолча хана дIа-юха дагабаьлар дунен халкъашта юкъерча хьала а КПСС-ан Гвинея Демократически партенеи юкъера, Советски Союзаи Гвинейски Республиканеи юкъера доттагIала гIулакхаш дIахо дегIаккхувлара а дешаех шоашта хеттачоа.

Делегацеша хьакхайкалир империализмо леладеча агрессивни гIулакхашта духьала, массане юкъара машар чIоагIбар духьа, дерригача мехкашта юкъе цхьана леладу гIулакхаш дегIаккхувлар духьа чIоагIа къовсам лоаттабе лаьрхIа Советски Союзеи Гвинейски Республикаи халкъаш хилар.

Цар хьакхайкалир шоай дог-уйла вьетнамски халкъо ший сий, паргIато, лоIам бахьан долаш лоаттабеча турпалерча къовсамца хилар.

Iарбий мехкашта духьаларча израильски агрессех хьахиннараш дIадахара сихха де дезар дара, израильски бIунаш кхы гоа па деш дIалийцача территореш тIара дIадахара, Гаргарча Малхбоалене чIоагIа машар оттабара тIехьа латт Советски Союзи Гвинееи.

Белгалдаьккхар, империалистически пачхахьалкхенаш даим Конгои (Киншаса) дукхача кхыча африкански пачхахьалкхенийи чурча гIулакхашта юкъегIерташ, Ангола, Мозамбика, «Португальски» оалаш йолча Гвинея, Къулбехьен Родезе, Къулбехьен Африка халкъаш колониальни расовни Iазапах мукъадалара новкъарле е гIерташ, цар рузкъаш аькхача хьисапе дIахо а довхаш хилар.

Ший массе тайпа формашца цхьана колониализмана духьала халкъаша лоаттабу къовсам эггара безагIа, нийсагIа бола къовсам санна лоархI Советски Союзой Гвинейски Республикой, массе оагIорахьара новкъоста ли гIои да а даьд, дерг а да колониальни Iазапах мукъаловлар духьа къовсам лоаттабеча дерригача халкъашта.

Шинна а делегаце хьакхайкалаьй, дунен халкъашта юкъерча хIанзарча хьалашка, цIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа, империализма агрессивни акцешта духьалара ерригача машар безача пачхахьалкхенийи халкъийи гIулакхаш кхотаденнеи хьинареи хила дезаш хилар.

Советски Союзо могаду африкански халкъашта юкъера солидарность чIоагIъялар, Африка проблемаш африканцаша шоаш къестаяра тIехьа латт из.

Делегацеша бакъдир, советско-гвинейски гIулакхаш суверинитета вIаши сий лара, цхьатаррарча бокъоний, чурча гIулакхашта вIаши юкъе ца гIертара ларда тIа латташ хилар, советски гвинейски халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдара цар аьттув боаккхаш, Гвинея экономикеи культуреи дегIаккхувлара новкъостал деш хилар. Делегацеша хьакхайкадир, шинна а мехка юкъера цхьана леладу экономически, технически, культурни гIулакхаш дIахо дегIаккхувлара а хIаьта иштта машар, демократи, къаман лоIам, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсамера шинна а партена юкъера новкъосташха дола гIулакхаш дIахо чIоагIдара а шоаш тIехьа хилар.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарца дувзаденна советски халкъага, Советски Союза Коммунистически партега дIайха моаршал делар ДПГ делегаце. Цо белгалдаьккхар, Октябрьски революце, цун идеяшеи принципашеи, СССР-ерча социализма толамаша дерригача халкъий кхелашта йоккха воздействи еш хилар. Шоай мукъагIа долча африкански мехкашка Советски Союзагара доккха новкъостал кхоач, белгалдаьккхар Сайфулай Диалос, из ца хилча империализмана духьала латта царна хала хургдар.

Социальни прогресса накъа тIа толамаш дахар ловш Гвинея Демократически партена, дерригача гвинейски халкъа ловца баьккхар КПСС делегаце.

Деррига дешаш дувцилга новкъосташха долча дег тIарча хьалашка чакхдаьлар, хIаьта шинна а делегаце дог тешарга диллача, цо новкъостал дергда СССР-аи Гвинейски Республиканеи юкъера, КПСС-аи ДПГ-енеи юкъера доттагIал, цхьана леладу гIулакхаш, дIа-юха дувцар кхетаделга дIахо дегIаккхувлараи чIоагIдараи.

РСФСР КУЛЬТУРАИ ИСКУССТВАИ ДЕНОШ

Москве хьалийллад РСФСР культураи искусстваи денош.

Хьалхарча ден юкъмоттигера событи хилар цIейна хеталаь Кремлевски театре оттадаьча концертах. Концерте дакъа лаьцар Россе искусствай дикагIа йолча коллективашеи мастерашеи.

Литературно - художественни журналий автораш уж дешараш бола хилар: «Урала» автораш — Лихачева цIерагIча московски автозавода культура Дворце. «Невай» автораш — В. Лавренева библиотеке, «Волга» автораш — № 108 йолча библиотеке.

ДIайолаелар М. Горьке цIерагIча Ленинградски академически доккхача драматически театра выступленеш. Москвичашта эггара хьалха бIаргаяйна спектакль Горьке «Мещанаш» яр.

Консерваторе Йоккхача зале РСФСР халкъа артиста Г. Рождественске кулгалца ССР Союза Пачхьалкхен симфонически оркестра концерт хилар. Солист — СССР халкъа артист Л. Оборин.

Чайковске цIерагIча концертни зале хилар илле сайре — СССР Халкъа артиста, Ленински преме лауреата В. Соловьев - Седоя авторски концерт.

Цу дийнахьа кхы а массехк концерт оттадир.

21 сентябрь. (ТАСС).

ГУЙРЕ КХАШКА

Денгара денга гаргагIерт Сийлахь доккха цIей — Советий Iаьдала 50 шу дуза ди. Цудухьа дерригазаш тIадахийта кхашкара балхаш чакхдахара къахьегам ба Нохч-ГIалгIайчен кхашкареи фермашкареи къахьегамхой.

ШоллагIа хьувкъам чуэцара темпаш лакхлу. ТкъоалагIа сентябрь тIакхоачаш 2.200 гектара тIара чуийцай шекара свекла, из хул чуэца езачох 21 процент. ДIадахача шераца нийсличa шекара свекла чуэцара балхаш дуккха дикагIа дел укх шера.

ЧIоагIа хьийкъай из маьхера культура Гудермесски, Урус - Мартана, кхыча районий боахамашка. ХIара гектара тIара 281 центнер йоакх Урус-Мартана боахамаша, хIаьта гудермесцаша — 213 центнер. ХIанзале шекар доаккхача заводе 36,4 эзар тонн дIакхачийтай.

Даьтта доаккха генараш 18,2 эзар гектара тIара чуийцад, из хул чуэца дезачох 69 процент. ХIара гектара тIара 11,5 центнер йоакх механизатораша, хIаьта Грозненски районa боахамашка—12,8 центнер, Сунженски районе — 15,1 центнер.

Генараш дIайидеча пункташка дIакхаьчай 13,7 эзар тонн генараш. Грозненскии Гудермесскии районаша кхоачашъяьй из маьхера культура дIадлара пачхьалкхен план.

Гурахьа дув ялаташ хIанале 14,2 эзар гектара тIа дIадийнад. Шелковской районе дIаде дезачох нийсса ах дIадийна баьннаб механизатораш, Гудермесе — 30 процент.

1967 шера 20 сентябрь тIакхоачаш чуийца шекара свеклаи дIадийна гурахьа дув ялати.

(планах проценташца)

Районаш	чуийца шекара свекла	дIадийна гурахьа дув ялаташ
Ачхой-Мартана	21	12
Ведана	—	—
Грозненски	19	8
Гудермесски	26	30
МалгIабика	—	—
Надтеречни	—	15
Наьсарен	7	1
Наурски	—	22
Ножай-Юрта	18	5
Советски	—	—
Сунженски	—	1
Урус-Мартана	25	—
Шаьла	24	3
Шелковской	—	49
Ерригача республике	21	8

ДИКА КЪАХЬЕГАШ БА

Ка бола ялат ханнахьа чуийна а баьнна, шекара свекла чуэца болабеннаб Урус - Мартана районa «Горец» яхача совхоза къахьегамхой. 140 гектара тIа дIайийнаяр укх шера совхозе из маьхера культура.

Дика вIаштIехьлаьккхад укхала мерза овлаш чуэцар. дийнахьа 25—30 сагал кIезигагIа нах балха арабоалаш цхьаккха звено яц.

Звеношта юкъе лаьржача Социалистически яхье къаьстта лакхара хьокхамаш гойт Мальцагова Яхита кулгалдеча коллективо. Звенос лелаер еррига а 30 гектар я, хIанзле чуийцача майдан тIара гектара тIара яьннар 380 центнер я цига. Цу звенона тIехьа ца буcаш хьабоагIа Астамирова Дошубикай звено болхлой а.

Свекла чуэцача чIоагIа гIо ду комбайнераша Якубов Мовлада, Чалаев Хьасанбека. Сменни нормаш тIехкхоачашъю кхай тIара свекла шекара заводе дIакхухьача шофераша Джанyркаев Шамсудина, Овхалов Махьмада, Сомаев Iаьлас.

Шекара свекла лелаераша дош деннадар Советски Iаьдала 50 шу дузача ЦIей сийна хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 200 центнер чуя.

Я. ЦУЕВ.

Урус - Мартана районан «Гехинский» яхача совхоза тхьамка лелош а агроном Дикаев Саида кулгалду бригада коллектив. Цхьаитта гектара тIа кхеду бригадо тхьамка, цу тIара 195 тонн тхьамка тIьда лист чуийцад из маьхера культура кхееpаша. Боахама специалисташа расчеташ хьагойт хIара гектара тIара, юкъера лаьрхIача 25 центнер доккхал долга, план 10 центнер мара йоацача.

Сурта тIа: тхьамка кхедеча бригада кулгалхо агроном Дикаев Саид.

Н. Кобнашвиле сурт.

БЕТТА ПЛАН — АХ БЕТТА

Вай республикерча предприятешта юкъе даим юсаргйолаш Памятни байракхаш яхара эггара хьалха яхь дIайолаяьча Грозненски химически комбината коллективо доаха къахьегама толамаш дог гIоздоахаш да. Валови продукци арахецара ийс бетта план 17-ча сентябре кхоачашъяьй комбината болхлоша, хIаьта товарни продукци арахецара план кхы а хьалха, 11-ча сентябре, кхоачашъяьй цар. Ер бутт бовлехьа планах лаьрхIачул совгIа арахецаргья эзараш тоннаш продукци.

Социалистически яхье яьннача цехий коллективаша кхоъь бедал, материалаш, электроэнерги эзараш соммий маьха я.

Яхье хьалха латтачарех я Баев Александр керте латтача фенол доаккхача № 17—18 йолча цеха коллектив. Бетта план 15-ча сентябре кхоачашъяьй цо. Цул дукха тIехьа ца юсаш хьайоагIа Дронкин Владимира, Олифир Виктора кулгалду спирт доаккхача цехий коллективаш. Уж толамаш цар хетаду Октябра дезача цIейна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХАНАЛ ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Октябра сийна тIайийца социалистически декхараши пачхьалкхен плани ханал хьалха кхоачашъеш хьайоагIа Грозненски слюдяной фабрика коллектив. Валови продукци арахецара ийс бетта план 20-ча сентябре кхоачашъяьй цо. Укх юхедисача деношка тIабоагIача бетта чотах арахецаргья иттаж эзараш соммий маьха продукци. ХIанзлехьа дукха хIама ца эшаш цIей сийна тIайийца социалистически декхараш а кхоачашдаьд фабрика болхлоша. Къахьегама овсарлеи план 105 процент кхоачашъяьй цар.

Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбаь Iац фабрика коллектив. Цо чIоагIа къовсам лоаттабу арахецача продукцега дIабода мах лохбара а. Духхьала бархI бетта пачхьалкхенна кходаьд 80 эзар сом ахча, хIаьта укх бетта кхы а 15 эзар сом кходе лерхI цар.

Иштта лакха толамаш доахача коллективе хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я ни. Шулико, Прокудина, Бачигаева керте латтача цехий, участкай коллективаш.

З. РАДЧЕНКОВА,
Грозненски слюдяной фабрика инженер - экономист.

МИШТА КХОАЧАШДУ ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ДЕКХАРАШ?

Лаккхара хьокхамаш даьхараш

Духхьал коллективана юкъе производственни отношенеш дика вIаштIехьъяьннача кхоачамхиллал тайп-тайпара дегIа пайдане дола доакъар Iалашдьча, къахьегам дика вIаштIехьбаьккхача фермашка мара лакхара хьокхамаш даьхадаи хьайбаш леладераша. Хьокхаме я Наурски района «Терский» яха совхоз. Республика хьайбаш леладерашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай цу боахамо. Совхоза дикагIа йолча доярка З. Завраевас дIабахача бархI бетта хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 2730 килограмм шура яьккхай. Цу боахама шурий - товарни фермай дукхагIа болча дояркаша шоаш леладеча доахах хIарачегара юкъера лаьрхIача ши эзар килограмм шура яьккхай.

Дика къахьегама толамаш даьхад Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза, Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза, цхьоалагIча шурий совхоза хьайбаш лелаераша. Пачхьалкхенга шура йоххара шера план толамца кхоачашъяьй Гудермесски района «Кавказ», «Дружба», «Октябра 40 шу» яхача колхозаша, Сунженски района Ленина, XX-ча партсъезда цIерагIча колхозаша, Ведана района боахамаша.

Цхьабакъда цхьалолча боахамашка хьайбаш леладара даькъа боагIа теркам тIабахийтац. Шура яккхара, из пачхьалкхенга йоххара цIенхашта тIехьалус Ачхой - Мартана, Наьсарен, Шаьла, Грозненски района цхьалола боахамаш:

Юбилейни шерара декхараш кхоачашдара лоархIаме ха хьатIакхаьчай хIанз. Ерригача резерваех пайда эцаш къахьег хьалха латтача боахамий хьайбаш лелаераша Октябра дикача толамашца накъабахара. ТIайийца социалистически декхараш кхоачашдара хадданза тIахьожам лоаттабе беза производствана.

ДIАБАХАЧА БАРХI БЕТТА ЦХЬАН IАТТАГАР А ЮКЪЕРА ЛАЬРХIАЧА ЭГГАРА ДУКХАГIА ШУРА ЯЬККХА ХЬАЛХА ЛАТТА ДОЯРКАШ

(килограммаш)

Рыбалко М.	Сунженски Кирова цIерагIа колхоз	2940
Завраева З.	«Терский» совхоз	2730
Балан В.	Шелковской «Путь к коммунизму» яха колхоз	2710
Антаева Б.	«Терский» совхоз	2687
Симакина М.	«Терский» совхоз	2649
Хучиева А.	«Терский» совхоз	2638
Бацаева Р.	«Терский» совхоз	2614
Басханова К.	«Терский» совхоз	2606
Анохина Н.	Шелковской «Путь к коммунизму» яха колхоз	2580
Алиева А.	«Терский» совхоз	2573
Гайсумова Я.	Искусственни осеменени ю станци	2567
Миндибекова Г.	Шелковской «Путь к коммунизму» яха колхоз	2551
Кандиева Н.	«Терский» совхоз	2527
Кулишова М.	Шелковской Ленина цIерагIа колхоз	2523
Белова П.	Шелковской «Красный пахарь» яха колхоз	2521
Масхудова А.	«Терский» совхоз	2513
Израилова А.	Наурски Ленина цIерагIа колхоз	2512
Шамсадова Я.	«Старо-Юртовский» совхоз	2485
Шамшидова Я.	«Горячеисточненский» совхоз	2476
Хаджиева К.	«Горячеисточненский» совхоз	2472
Ахмадова З.	«Горячеисточненский» совхоз	2468
Полушкина Л.	Сунженски Кирова цIерагIа колхоз	2467
Юлакаева К.	Шелковской «Красный пахарь» яха колхоз	2465
Бойченко Е.	«Терский» совхоз	2445
Муртазова Г.	«Терский» совхоз	2445
Абубакарова Т.	Племенной станци	2435
Закаева Б.	«Терский» совхоз	2409
Шамиева З.	Грозненски шурий совхоз	2400
Драничникова Е.	Шелковской «Красный пахарь» яха колхоз	2389
Детистова А.	Грозненски 1 Мая цIерагIа колхоз	2370
Лукманова З.	Наурски Ленина цIерагIа колхоз	2369
Агеева Е.	Грозненски Ленина цIерагIа колхоз	2358
Лунева М.	«Терский» совхоз	2347
Алиева С.	«Терский» совхоз	2344
Иванина Н.	№ 1 йола шурий совхоз	2334
Хойуева З.	«Терский» совхоз	2331
Кириллова В.	№ 1 йола шурий совхоз	2321
Сазонова П.	Сунженски XX партсъезда цIерагIа колхоз	2312
Шахбиева А.	«Горячеисточненский» совхоз	230[illegible]
Пронина А.	Шелковской «Путь к коммунизму» яха колхоз	2306

Партийни стаж—ах бІаь шу

Шоватткъеи итт шу хьалхагІа большевикий парте яхай Павла Ильинична Сивкова. Эггара хьалхарча коммунисташа цхьана цо дакъа лаьцал Тюмене Советаш чІоагІъеча. Городе бахача наха юкъе революционни литература доаржалеш хиннай. Брошюраш-па, газеташца ихай из фабрикий, заводий болхлой болча, казармашка.

19 шу даьнна коммунистка дружине дІаязъеннай, хІаьта цул тІехьагІа Тюмене эггара хьалхарча цІегвардейций - коммунистий отряде.

Граждански тІом чакхбаьнначул тІехьагІа дуккха низ дІабеннаб Павла Ильиничнас наха цІагІа эша гІулакхаш ду службаш городе вІашагІйохкара, берий учрежденеш яхкара, цо юрта избачалла болх баьб.

Сийлахь - боккха Дай-махка тІом лаьттача халача шерашка коммунисткас П. Сивковас новкъостал даьд хьувкъам чуэцача, автобронетанкови мастерскешка болх баьб.

Къахьегамахи къовсамахи дизза дола П. Сивковай деррига доккха вахар халкъа хетадаь хиннад. ХІанз а, Павла Ильиничнай 69 шу даьнначá хана, болх боацаш, нахаца йоацаш Іелуш яц из. ГІулакххехи йоакхонахи дизза да цун денош. «Знание» яхача общества областной организаце, машар лорабара областной Совета, истореи архитектураи памятникаш лоралара городской совета член, къахьегама ветераний совета член я Павла Ильинична.

— ХІанз а айса сай халкъа пайда беш хиларах се нраз долаш хет сона, — йоах цо.

И. Сапожникова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ТІАЙЙЦА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯРА—ЦАХАДДАШ ТІАХЬОЖАМ

(«Алханчуртский» совхоза партийни организаце лакхехьа латтача органий решенеш кхоачашъяра опытах лаьца).

Массехк бутт хьалха «Кавказ» яхача колхозеи шоллагІча мехкдаьтта доахача промыслаи партийни организацена оборонно-массови балха кулгал мишта ду лувцаш бюро хилар КПСС МалгІабика горкоме. Дукха кхоачамбоацараш гучадаьхар, бехк баьккхар парторганизацей секретарех, профсоюза, комсомола болхлоех.

Из решени района парторганизацешка дІаяхийтар массаза санна. Царех цаІ «Алханчуртски» совхоза партбюро секретарага Барахоев Идрисага а кхаьчар.

Цо цхьабараша санна йийша а йийша сейфа чу дІайилланзар из. «Укх тІа дувцараш санна кхоачамбоацараш вай балха юкъе а кораддагІаргда техкача аьнна коммуниста нов. Цурова поручени елар цо совхоза ДОСААФ комитета болх тахка аьнна.

Дукха ха ялалехьа из гІулакх лувцаш партбюро заседани хилар. Отчет йир комитета председателá нов. Касиева.

ЩенхІаштта гІалаташ, кхочамбоацараш гучадаьлар бюрона, геттара мела лелар совхозе спортивни болх, оборонно-массови балха пропаганда елга. ДОСААФ-а комитето ший балха план оттаеш хиннаяц, дукхача хана пхьаккха заседани яь хиннаяц. Цхьаккха порядок хиннаяц членски взносаш гулъечеи царна учет лелаечеи. Дукха дийцар бюро заседане цу кхоачамбоацарех, уж дІадахара наькъаш белгалдаьхар.

ХІанз дикагІа лел совхозе спортивни а оборонно-массови а болх.

Иштта, вахара юкъекхаьа гІерт совхоза партбюро лакхехьа латтача органаша даь соцамаш, решенеш, указанеш. Царех цхьаь цаІ йисаш укхаза хьал ца лоацаш, пайда ца эцаш.

«Кагирхошта юкъера кхетама болх тоабе» аьнна постановлени йир парте горкома пленумо.

Эггара хьалха цу постановленех лаьца дош малагІча отделене дийцача бакъахьа да аьнна шоайла дагабаьлар бюро членаш. Из гучахьарча партийни собране коммунистически кхетама болх эсалагІа лелача йича бакъахьа я аьлар цхьабараш. Бюро цу деша раьза хилар.

Моттиг а корайир. Из яр совхоза шоллагІа отделени. Кагийча наха тоамбоаца гІулакхаш леладу, эхь эздел леладац кхыча моттигашкара хьатІабаьхкача къонача хьехархошта, яхаш хабараш хоазар нигара тІехьарча хана. Бюро членаш шоаш а хилар цига баха тохкам беш, бахача пахана къамаьлаш деш. Цу тІа участкови милиционера гучаяьнна порядок телхаеш моттигаш а яр. Цулухьа совхоза беррига коммунисташ цига вІашагІкхийтар. Цига бар цу Юкъерча Ачалкхера дуккха нах, хьехархой.

Дукха пайдане къамаьлаш дир цига наха, дукха дийцар кагирхоша тайп-тайпара во гІулакхаш леладара бахьанаш, уж дІадахара наькъаш.

ХьалхагІа санна трафаретни а йоацаш яр собране, практически кхоачашдергдолча тайпара цига яь решене.

Цу решене тІа хинначарех цхьа пункт укх тайпара яр: «Къахьегам— дикагІа вола воспитатель ба. Цулухьа кагирхой дукхагІа къахьегама, общественни вахара юкъеоза беза».

Цул тІехьагІа цу гІулакха дукха уйла тІаяхийтар партбюрос. Совхозерча 100 агитатораашта юкъе 90 саг 30 шерага кхаччалца ха йолаш къона нах ба хІанз. Пенгазетий редколлегий 33 членах 21 кагий нахи мехкарийи ба, дукха ба совхозе депутаталла хержа, парте дІачуийца, тайп-тайпарча общественни организацешта кулгалде бахийта кагирхой. Цар лерттІа кхоачашду шоашта тІадилла декхар.

Укх тІеххьарча хана общественни порядок толхаяьй аьнна хІама хезадац Юкъерча Ачалкхе.

Ше яь решени из бокъонца кхоачашъяь яллалца бІаргкъайлаялийтац партбюрос, цох лаьца яь мероприятеш шоаш къаьстта дІа а язъйийя хІара пункт кхоачашелга мишта латт хьеж.

Вешта аьлча парте хьалхашка увттаду декхараш толамца кхоачашде гІерт «Алханчуртски» совхоза партийни организаци, из цун дукхагІа долча даькъе вІаштІехьа а доал.

Н. КРЕСТЬЯНИНОВ,
КПСС МалгІабика горкома оргототдела заведующи.

ПОЛИТИНФОРМАТОРАШ—БАХАЧА НАЬХА НОВКЪОСТИЙ

Боккхача безамца тІаэц тха Дубовская яхача станице бахача наха шоаш болча кердача газеташца, журналашца вена почтальон. Цхьабакъда, керда литература дешаш, тоъал дийша воацача сага дукха ца кхеташ. жоп дала ца ховш хаттараш нийслу. Из ца кхийттача деша жоп лургдар политинформатор ва. Цулухьа тха юрта бахача наха доккха сий ду политинформатора, цуна дагабувл, цунгара консультаци эц. Укх тІеххьарча хана боккха теркам тІабохийт тха колхоза партийни организаце политинформаторий мугІараш шердара, цар болх тоабара. Царца ханнахьа занятеш ю.

Политинформатораша хІаране информаце керттерча кхаь дешах дувц къахьегамхошта: дунен халкъашта юкъера положенех, вай мехкеи партеи вахарах, советски сага духовни сибатах. чакхбоах шоай болх. Цар балха цахаддаш тІахьожам лоаттабу парткомо.

Хьалххе парткомо оттаьча планах бу болх политинформатораша. Из бахьан долаш цар вІаштІехьдоал занятеш дІаяхьа эшаргдола литература хьахержа а. бесела. лекци еша кийчбала а. Бесела 40—50 минут ха дІалоац. ХІаьта а кхашкара ялат чуэцара балхаш сихленпача хана оаха кхы а лоацагІа ю уж. Цхьабакъда цулухьа, каст-каста ю оаха уж хьатта, кхашка. Дукха ба тха дика информатораш. Колхозе мел волча сага хов мел дика чулоацам болаш, ладувгІарашта кхетаеш хул Кочетков Михаил Иосифовича ю беседаш. Цун балхацара, къаьстта белгалдаккха дезар фуд аьлча, из да ше наха дувцар сакъердаме, боккхача безамца. наьха хьинар совдоаккхаргдолаш дувца цуйна хар. Из каст-каста бІаргаго йиш я фермашка, кхашка, хьатта. Массанахьа дика тешал ду цунна.

Из санна наха дика тешал деш ба политинформатораш Николай Сергеевич Бузинный. Дмитрий Терентьевич Ерошенко. Мурат Макшарипович Букепов, Магомадов Махьмад, иштта кхыбараш.

Доккха новкъостал ду информатораша колхозахошта хьатІадоагІача цІей сий тІаийца декхараш кхоачашдара. Цар наха юкъе беш бола идейно-просветительни болх айбарга хьежжа лакхагІа хургда коммунизм хьалъеча колхоахоша лоаца дакъа.

В. ПТАШНИК.
Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза парткома секретарь.

Укх шерарча хаоттама хьалаша геттара чІоагІа хийнар юртбоахама балхаш дара хаьнаш. Сентябрь бетта доагІача лаькъа кхаьчад силос кийчъяр, генараш, шекара свекла, ялатийна лаьрхІа хьажкІаш чуэцар, зябаи гурахьа ялаташ дІадераи лаьтташ ахар, ялаташ дІаделе хьалхагІа лаьттІа кийчлар, кхыдараш санна дола бехктокхаме балхаш.

СИХАГІА АХА ДЕЗА ЛАЬТТА

ДІахорча хьувкъама тешаме ланд йоллара тар ма лу сихагІа гурахьа ялаташ дІадувргдола лаьтта аха деза, хІана аьлча кІаи мукхи дІадув ханаш хІанзле а хьатІаэттай.

Лаьтта ахара гІулакх къаьстта воча хьала тІа да «Назрановский» совхозе. Цулухьа совхоза дирекце новкъостал дийхад промышленни организацешкара. ХІанз совхоза кхаш ка болх беш я «Грознефта» Карабулакски конторера С-100 яха 8 трактор. Лаьтта оахача 5 агрегато 26 балха дийнахьа 560 гектар лаьтта аьхад Яндаререча отделене, 12 дийнахьа Пхьилекъонгий-Юртарча отделене 3 тракторо 96,8 гектар аьхад. Из геттара кІезига да, хІана аьлча цу юкъа 1,5-зза дукхагІа лаьтта аха дезаш яр С-100 яха низ бола тракторош. ГІулакх техкачул тІехьагІа гучаладьннад, трактористá Донченко Петра 12 балха дийнахьа 41 гектар аьха хилар, вешта аьлча нормах 4,4 гектар аха езача, сменах юкъера лаьрхІача 3,4 гектар мара аьха ца хилар. Выработка кхы цул лакхагІа яц С-100 яхача шоай тракторашца 10 сменах 37 гектар мара ца аьхача С. А. Шевцюковеи И. Г. Житниковеи. Иштта да кхыбарий хьокхамаш а.

Фу хиннад? Сел лоха хІанай балха овсарле? Эггара хьалхара бахьан — деннеи бийсаннеи лаьтта оахаш агрегаташа 6—7 сахьат мара ца лаккхар. ШоллагІа — низ болча тракторашта тІехьалийза 4 корпус йола нохараш мара ца хилар (Яндарерча отделене).

ХІанз латтача хьалашка лаккхъюлургйий балха овсарле? КІезига лаккхъюлургья.

С-100 яха трактор 80 говрачул чІоагІагІа низ болаш яле а, хІана цо болх бер санна йолча участке йиъ корпус йола нух халла мара дІаозалац цунга. Болх беча хана лелак скоросташ дукхагІча даькъе 1-гІеи 2-гІеи яраш я.

Цига балха овсарле лоха хилара бехке яр техника а йоацаш, агротехника я.

ХІанз Яндарерча отделене гурахьа ялаташ дІаде лаьта оахаш йолча участке массехк шера вІаштта дІаювш хиннараш мугІарашта юкъе нух теккаду культураш хиннай. МугІарашта юкъе каст-каста обработкаш яри лаьтта тІийхига оахаш леладари бахьан долаш чІоагІ а денна С-100 санна низ болаш йолча трактарага а халла мара кІалтІадоаккхалац.

Дуккхача шерашка шоаш деш хинна гІалаташ укх шера тоаде лаьрхІад совхоза кулгалхоша, цулухьа силоса лаьрхІа хьажкІаш чуийна ма яьллинге а. гурахьа ка бола ялаташ тІаде кийчле болабеннаб кхаш. 25—27 сантиметр кІоарга ду оахам. Цхьабакъда, Карабулакерча механизатораша хало я оахам деш, хІана аьлча участок оасаро хьалйикъай. Силос хьокхача хана кхай тІа яда йиса чкъегІаш нохарашта юкъе а ухаш, оахам во а кІезига а дайт.

ШоллагІа бахьан да Карабулакерча трактористашта балха овсарле лакхагІа хилийта безам болаш ца хилар, хІана аьлча массаза а шоаш болх беш йолча моттигашкара цар 7 сахьата баьча балхах доагІа алапе хІаьта а вета а дизза хьа ма эций. Цулухьа, дукхагІа йолча хана 7 сахьата болх баь ма баьллинге а сихагІа цІабаха гІерташ хул уж, хІана аьлча цар балха ди чакхдаьннарг лоархІ.

Цул совгІа цу агрегаташа шиъ сменах мара болх бац, хІана аьлча «Грознефта» транспортни контора Карабулакски филиала начальника нов. Каршакова шоаш шифстве делала совхоза тракторашйохьийташ хІара трактораца цхьаьца тракторист мара вахийтавац, цулухьа 2 смена вІашагІа на йоллалуш йисай, низ болча тракторий балха овсарле дукха а лохагІа хиннай моттигерча трактористаша лехкача ДТ-54 а ДТ-75 а яхача тракторийчул. Масала, планах 32 гектар мара аха ца езача моттиге, Пхьилекъонгий-Юртарча трактористá Калоев Мовлала 10 сменах 37,4 гектар аьхай. Аьлта Юрта отделенерча трактористá Бабаханов Юназа иззамо йолча трактораца 6 дийнахьа 41,8 гектар аьхай.

«Назрановский» совхоза директора нов. Газиева, командировке бахкийтача механизаторий балха анализ а яь, соцам баьб, моттигерча трактористашта теллача тайпара Карабулакски трактористашта а мах тела аьнна, вешта аьлча цар баьча балхага хьежжа царна мах телга вІаштІехьдаккхара. Совхоза новкъостала баьхка механизатораш цу гІулакха раьза хилар.

Из гІулакх даьчул тІехьагІа кхо ди даьлар, хІаьта цунах дагадоацар а хилар. Цу ханналца 3—3,5 гектарал тІех лаьтта ца оахаш хинна трактористаш 5—6 а кхы дукхагІа а гекташ лаьтта аха баьлар. ХІанз ха къовсац механизатораша, хІана аьлча бІарччача денах бизза пайда эц цар.

Лаьтта сихагІа аьха доаккхилга Іалашдергдолаш дола чура кхоачамаш а ла совхозе, цхьабакъда, пайда во эц парех.

Врригача гусенични тракторашашии сменах болх байта механизатораш бац. Цкъаза трактористаш тІаболча тракторашаа бац болх. Масала, 14-ча сентябре болх ца беш латташ бІарчча ди даьккхад № 2 йолча ДТ-54 яхача Яндарерча отделене тракторо тракторист памогаш а хинна, отделене кулгалхошта моллагІча кхыча балха тІара хьа а ваьккха кхыъкхе механизатор цу трактора тІа балха хьожаве дага ца дохар бахьан долаш. Технически телха каст-каста сайца латташ хул лаьтта оаха агрегаташ. Чархаш тІарча тракторашка хийца булургбола болх байт гусенични тракторашка.

Масала, Пхьилекъонгий - Юртарча отделене дукхача хана денз силос хьокха комбайн лелаеш я ДТ-75 яха трактор. Новкъостала баьхкача механизатораша, шоай С-100 яхача трактораца лаьтта аха дезача моттиге, силос ІотоІаеча а автомашинаш тІареи прицепаш тІареи силосни масса Іойоаккхача а болх баьб. Масала, Есиков Григоре цхьан дийнахьа баьб на болх, хІаьта Федотов Василе — 2 дийнахьа. Пхьилекъонгий - Юртарча отделене кулгалхой указанех хинна да из хІама.

Ха хьежаш. Лаьтта оахаргдолаш мел йола трактор гурахьа ялаташ дІадера лаьтта кийчдеча хила еза.

ХІатІалоагІача шера хьувкъама лаьрхІа дІалувш дола фу дика кийчдаьча лаьттах доллара деррига низаш тІадахийта деза «Назрановский» совхоза кулгалхошеи специалисташеи, хІана аьлча из ба гурахьа юв культураш дика хьувкъаяра бола тешам.

Н. КУПЛЕВАЦКИЙ,
Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министерства Гостехнадзора инспекце начальник.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛ

Хьинаре къахьийгар укх шера гурахьа дийна ялат чуэцаш Шаьла района «Автуринский» совхоза шоллагІча отделене кхаш леладерашеи механизаторашеи. Гурахьа дув ялат дІадийнача хІара гектара тІара планах 14,4 центнер яккха езача ялхайтта центнер ялат даьккхар цар. Бакъда, къахьегамхой а специалисташ а дукха раьза бац цу хьокхамашта, хІана аьлча кхы а лакхагІа хьувкъам кхебе йиш яр укхаза.

Укх тІеххьарча кхаь шера вІаштта цхьан участка тІа дийннадар совхозе гурахьа дув ялат, цулухьа ялата эшаш йола лаьттах йоахка питательни веществаш кІезигъеннаяр, цул совгІа селитра ца хилар бахьан долаш минеральни подкормка а яьяцар. Ялата повкъахилар укх шера каст-каста делхаш хинна догІаш а.

ДІадахача шерашка хинна гІалаташ ца хилийтара боккха теркам тІабахийтаб боахаме хІанз, цар шоашта хьалхашка чІоагІа бехктокхаме декхар оттадаьд — хьатІадоагІача шера хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 22 центнер кІа чуда. Из декхар кхоачашлара де мел дезар ду совхоза механизатораша.

Укх шера гурахьа 200 гектар мара юврглац дІадахача шера кІа хиннача лаьтта, хІаьта 600 гектар кІа укх шера шекара свеклаи силоса лаьрхІа хьажкІаи хиннача лаьтта дІадуврга, кхы а 120 гектар кІа петараш тІера дІаяхача лаьтта дуврга.

ТІадоагІача шера лакхара хьувкъам кхебара хІанзе а къовсам дІаболабаьб совхоза механизатораша. Мукъадаьнна 602 гектар лаьтта хІанзле аьха баьннаб уж. Агротехника бокъонаша дІадеххача тайпара дика оах лаьтта, хІара нохарах предплужник еллай.

ХІара денна лакхъю механизатораша шоай балха темпаш, шерра яьржай царна юкъе Советий Іаьдала 50 шу дузача ЦІейна къахьегама толамашца накъабахара йола социалистически яхь. Цу яхье лакхара толамаш доах йоккха опыт йолча механизатораша а къонача бохлоша а. Царех ва дуккха а шерашка механизаторий болх беш хьавоагІа Абдулаев Себин. Сменни норма 4,6 гектар йолча, цо 9—10 гектар лаьтта оах. Себипал дукха тІехьа ца вусаш къахьег цун сменщика къонача механизатора Шутаев Адама, цо сменах 7—8 гектар оах. Иштта шоай нормаш тІеххоачашъю Альбиев ТІапас, Магомадов Лаьчас.

ТІадоагІача шера ялат хьувкъадара ханнахьа лаьтта ахар санна лоархІаме да кхыйола мероприятеш чакхъяхар а. Иштта, лаьтта оахача нохарашта тІеххьа дискови лущильникаш арайоах механизатораша. Лаьттана обработка еча толаме къахьег трактористá Тайсумов Султана, Вахаев Шамиль-Паша.

Лаьтта ахараи ялат дІадераи юкъе дукха юкъ ца йолийташ кІа дІаде болабеннаб совхоза механизатораш, фу дІадувш укхаза суперфосфат тосс.

Г. ИСАЕВ.

ЙОАРХІАШЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ

Сунженски райцентрера Серноводск яхача юрта кхаччалца ваха вийзачо теркалданза дита хургдац цу наькъах ахапена яь яьнна ремонт боккъала дика хилар. Из моллагІа бола тІо-никъ санна хинна ца Іеш шаьреи дикеи ба. Вокханена а ремонт еш латт, гучогІа кастта йистеяргйолаш а я из.

Пхьабакъда, цу новкъа вахачо теркалданза диса хургдоаца цхьаькха хІама-м да цига. Цу наькъа бІоаххала цун йисташ хьал а йикъа тІаьнна латташ амброзия яха йоархІаш я. Хьадаьннад укхаза цу карантийнни йоархІашта. Наькъа улуврча саьнгарашка догІан хий Іов, хІаьта из амброзия дегІаахийтараи тоаллийтараи шортта кхоачамболаш а да. Массехк шу мара дац цу наькъа йисташка гІолла цон тІаювлаш а бахача наха шоай хьайбашта доакъара из хьекхаш а хинна. Цхьабакъда, наькъа участка кулгалхой наькъий йистой терко ца е баьннача хана денз укхаза гІоръяьннай из карантийнни йоархІ. Укх цхьан шера кхымел йола баьцаш «лелхаяьй» цо цигара. ХІанз цхьаккхе а саг хилац укхаза мангал хьокхаш, хІана аьлча амброзия цхьанна а хьайба юаш яц.

Наькъий участка кулгалхой бекха йийбача цу йоархІа фу доалаха дадача «Победа», «Путь к коммунизму» яхача, Ленина цІерагІча колхозий кхашка сиха дІадаржаш латт.

Наькъий участка кулгалхой «камаьршалца» амброзия геттара сиха дІакхаьчай юртбоахама техникумага. ПаргІато кхаьчай цунга техникума кхаш лорадеча царна гонахьарча хьун оасашка а. Царна улув гІолла тІехбувлача Серноводске аахача наха шоайла хетташ хул: хаций хьоагІ техникума кулгалхошта амброзия зедеш хилар?

Хьанц доацар да техникума директор нов. Аристов цу хаттара хІанзалца жоп ца луш вагІар. ХІаьта зуламера йоархІ-м тІа-тІа дукхагІа моттигаш дІалувцаш ма йоагІий. Хьанна хов, цхьа-ши шу даьча техникума коара хоза хьаж ухача зизай кІорапаш дІа а яьнна, царна меттел тІаювлаш амброзия яха хоазаш цІи йола карантинни йоархІаш хургйий а.

А. ЗИМАРИН.

ДИКАГІБАРАШТА—СОВГІАТАШ

Дика къахьегама совгІат кийчду Октябра 50 шу дизара цІейна Грозненски тепловозникаша. Ер шу доладелча денз беза мухь тІаболча поездашца планал совгІа цар дІа-юха бихьа мухь 387 эзар тонн я. ДІа-юха кхийла поездаш нормал пхи сахьат сихагІа дІа-юха а кхувлаш, кходаь доагор 1173 тонн я, итташ эзараш киловатт-сахьат электроэнерги а кхояьй, хІаьта паччахьалкхенна кходаь ахча 70 эзар сом да. ДогІ гІоздоахаш да укх бетта хьалхарча 15 дийнахьа даьха толамаш а. План тІеххоачаш а еш, планал совгІа дІа-юха бихьаб эзараш тоннаш мухь.

Укх деношка депо адресах горех Ростовера боккха кхаъ кхаьчар. Паччахьалкхен плани тІаийна социалистически декхараши Къилбаседа - Кавказа машиннаькъа коллективо толамца кхоачашдарах наькъий бувзама Министерстваи профсоюза ЦК-си цунна кара кара тела Ще байрахк ялара дувзаденна депо дуккхача болхлошта премеш ялараx лаьца.

Ахчан премеш еннай тепловоза машиниста Сальный Владимира, слесарашта Соловьев Анатолена, Германцев Валентина, токара Гаврилов Василена, дефектоскописткана Мушкетова Евгения Ивановнайна, кхычарна.

Г. АНОХОВ.

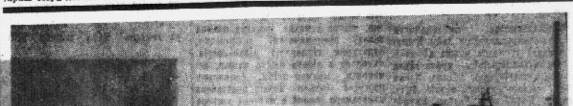

Винницин область. Свекла дІачуэца дика кийчъеннай Турбовски шекара завод. КердагІча оборудованеца кийчъль я из хьалха латта предприяти. Шера план ханал хьалха, 25-ча декабре, кхоачашъе а планал совгІа 1200 эзар центнер шекар даккха а аьнна декхар тІаийцад коллективо.

СУРТА ТІА: ялаш латта завода майда.

Е. Копыта сурт.
ТАСС фотохроника.

ПИСЬМО КЕПАТЕХА ДЕЦЕ А...

Наьсарен района Доланха - Юртарча № 10 йолча тика хаьхочо Мусиев Султана реданцега дайтача письмо тІа йоахар цунна шийна а цунцарча вох хаьхочоа Муталиева Іайшета а доагІа алапи дизза ца телаш хилари райпога летхъача а хІама ца хулаш хилари.

Газета тІа кепа а ца тохаш, реданце респотребсоюзага дахьийтадар из, цунах де доагІар делга а дехаш. Нохч-ГІалгІай респотребсоюза правлене председателá заместителá нов. Демина реданцега дайтача жопо ма яххара, тохкам бича гучадаьннад хаьхошта Мусиеваи Муталиевайнеи доагІа алапи дизза дІатийнна ца хилар. Цулухьа респотребсоюзо Наьсарен райпона тІадилладар из алапи НЗОТ-х ма доагІа дІалулга а дІахо йодача хана шин хаьхочоа доагІар биззача боарамагІа дІателга а.

Наьсарен райпо председателá нов. Шадиева реданцега хабар даьд Доланха - Юртарча № 10 йолча тика хаьхошта, НЗОТ-х ма доагІа, тІадиса алапи дІаденна хилара а дІахо йодача хана шин хаьхочоа доагІа алапи дизза дІателга оттадаь хилара а хьанъехьа.

ХІАРА ШЕРА ТОАЛУ ВАХАР

Халкъа реальни доходаш 1,3-зза, хІаьта юртбоахама болхлой доход 35—40 процент лакхъяра йолча КПСС ЦК XXIII-ча съезда директивашка хьежжа, парте тхоашта хьалхашка отталаь декхар кхоачашдара йола мероприятеш белгалъяьй тха колхозе. Колхоза экономика чІоагІъяларца, хІара шера лакхлу колхозхой доходаш. Масала, 1965-ча шера ахчаи доход тха колхозе 2645,7 эзар сом мара хиланзар, хІаьта укх шера 3060,1 эзар сом. Иштта дегІаенай колхозе экономика укх тІеххьарча кхаь шера. Колхоза хула доход иштта чІоагІа лакхъль тешамерча ларда тІа: производства юкъекхувл хьалха латта методаш, нийса лелаю севообороташ, кхашка ханнахьа хий декх, удобренеш тувс, хІаьта дІалувш дола фу дикагІа долча сортах хьалхарчеи шоллагІчеи классах хул.

Цу тайпара боахама производствана Іалальмата пайдане йола мероприятеш балха юкъекхувларца хІара шера тешшаме лакхлуча доходех нийсса ахаш колхозхошта алапена хьожаю. Иштта, 1965-ча шера колхозхошта алапена 1433,4 эзар сом мара ахча даланзар, хІаьта укх юбилейни шера из 215,1 эзар сом дукхагІа хургда.

Цул совгІа, колхозхошта алапел совгІа ахча, премеш, ялат тел продукци яккхара план тІеххоачашъярга хьежжа.

Укх цифраша хьахьоккхаргда укх тІеххьарча кхаь шера колхозахошта цу тайпара тела ахча мел тІакхийттад. Нагахьа санна 1965-ча шера колхозхошта ахчанца 112 эзар сом 297 тонн мах боацаш кІаи мара деннадеце, дІадахача шера 172 эзар сом ахчеи 1016 тонн мах боацаш кІаи делар.

Укх юбилейни шера, духхьал ялат даккхара план тІеххоачашъярах аладел совгІа 650 тонн кІа деннад колхозхошта.

Боккха теркам тІабахийтаб колхоза правлене колхозхой материальни безам совбаккхара. Из гуш а да. ХІара колхозхочо дика кхетаду боахаме йоаккха продукци дукхагІа ме хул шоай материальни хьалаш тоалургхилар. Цулухьа шерагара шерага дукхагІа хул хІара болх беш волча колхозхочун сих доаккха ялат. Иштта, 1964-ча шера хІара колхозхочоа 45 центнер кхоачар, 1965-ча шера — 48,1 центнер, дІадахача шера — 66,3 центнер. ХІаьта валови продукци яккхар укх тайпара дегІадоагІа: 1964-ча шера хІара колхозхочоа 2103 сом кхоачар, дІадахача шера — 2446 сом.

ХІара шера лакхлу тха колхозе балха цхьан денах колхозхошта тела ахча а. Нагахьа санна 1964-ча шера хІара балха денах луш хинна ахча 2 сом и 96 кепиги мара хинналеце дІадахача шера 3 сом и 63 кепиги хилар из.

Белгалде деза 1950-ча шера денз тха колхоз боахама юкъера расчет а лелаеш болх беш хилар. Болхлошта тела алапи боахама шу чакхдаларга хьежжа да цу хана денз. Вешта аьлча, продукци яккхара планови заданеш кхоачашъяргеи производственни затраташ дІаяхийтаргеи хьежжа. Колхоза комплексни йиъ бригада болхлошта алапи тел ерригга доход яккхара процентагеи производства объем кхоачшъярга дІадодачунгеи хьежжа. Къаьстта теркам тІабохийт укхаза алапе фонд кхояра. Тарифни сеткеи къахьегамах алапи тела ставкаши совхоза яраш санна я тха боахаме. ДІадахача шера бригадашта тарифни ставках алапена ахча укх тайпара хьожадир: цхьоалагІча бригадана — 115 процент, шоллагІча — 109 процент, кхоалагІча 107 процент, йиълагІча 110 процент. ХІара колхозхочунга юкъера лаьрхІача 1964-ча шера 725 сом и 60 кепиги кхаьчар, хІаьта дІадахача шера 891 сом хилар из. Нагахьа санна хІара колхозхочоа бет-бетта тела алапи лаьрхІача гучадоал алапи затрател дуккхагІа хилар.

ХІара шера лакхлу тха боахаме цхьан сага-балха дийнахь йоаккхача продукце мах а. Нагахьа 1964-ча шера из мах ворхІ сом и 52 кепиги мара хиннабеце, дІадахача шера ийс сом и 68 кепиги хилар. Шерра-шера геттара дукха средстваш Іайохийт колхозо кадраш кийчъяреи культурно-бытовой мероприятейи фонде. Иштта, дІадахача шера цу фондага дІадахийтар кховзткъе итт эзар сом совгІа хул. хьалхарча шера дІадахийтар шовзткъе шийтта эзар сом совгІа ахча мара ца хиннача. Кхы а дукхагІа ахча дІадохийтаргда колхозо цу пайданерча мероприятешка укх шера — кховзткъеи барайтта эзар гаргга сом.

ХІанз колхоза чотах вузашка лешавагІа шийтта саг. Цул совгІа колхозе йолаш я колхозхошта аванс тела шерагара шерага юкла фонд. ДІадахача шера цу фонде ялх бІаьй кховзткъеи шийтта эзар сом ахча дар.

ХІанз тха колхоза дукхагІа бола колхозхой бахаш ба маха эша деррига хьалаш долаш йолча стантартни квартирашка. ДукхагІа болча колхозхой хІамаш ютта машинаш я, телевизораш я, шоай чашинаш я. Колхозе хьалъеш я пхи бІаьй тхъо моттиг йола культура дворец, хьалъяьй йиъ школа, кастта эксплуатаце дІалургья ткъаь пхиъ менги оттабалла йола больница.

Иштта экономика дегІаярга хьежжа тоаленнад тха боахама колхозхой вахара хьалаш.

Колхоза правлене, колхозхоша Октябра цІейна накъабохаш деррига а ду наьха вахара хьалаш кхы а дикагІа тоадара.

Н. ВАСИЛИХИНА.
Науревски района Ленина цІерагІча колхоза йоккхагІа йола экономист.

СОЦИАЛИЗМА АЛХХА ЦАI МАРА ЙОАЦА МАТЕРИАЛЬНИ ЛАРД ХИЛА ТАРЛУ ЙОККХА МАШИННИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ...

В. И. ЛЕНИН

КАРАГIДАЬННАРАШИ ДЕ ЛЕРХIАРАШИ

«Машинашъерий Денна» къахьегама толамашца накъайолла тха пхи шу мара дизанза йолча завода къона коллектив.

ХIанзарча техникаца, тIехниййсача приборашцей измерительни техника средствашцей, ахавтоматически автоматически оборудованеца кийчъяь йола «Электроинструмент» яха завод — хургйола электрифицированни инструмент арахеца вампал—ший низ тIа-тIа алсамбоахаш я. Пхе шера плано доккхий декхараш оттадьд завода болхлошта хьалхашка—1965 шера 2 миллиони 317 эзарри сома маьха мара ца хинна товарни продукци 1970 шера 19 млн. сома маьха арахеца езаш я.

Шоай низ ца кхобеш болх бу хIанз завода къахьегамхоша. Сийлахь-боккхача Октября 50 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахара, юбилейни социалистически декхараш кхоачашдара тIаерзаяь я хIанз завода хIара къахьегамхочун уйла, хьаькъал, творчество, говзал.

«Машинашъерий Ди» къаьстта хоза а хеташ белгалдоаккх оаха укх шера Сийлахь-боккхача Октября кийчо еча ханаца нийслуш из хилара.

Сиха дегIаух завод. Нагахьа санна заводо 1963 шера 480 эзар сома маьха мара товарни продукци луш хиннаеце, укх шера цо лургья 5 миллиони 100 эзари сома маьха продукци.

ДегIа завод а йоагIа, цунца цхьана дегIа Наьсарен-Вокзалера къона болхлой класс а йоагIа, лакхлу къахьегама культура, говзали кхетами, хIанзарча политически моральнии боарама, Iилманен техникаен карагIдаьннарий ларда тIа хьахулаш латт завода ший традицеш.

Массехк бIаь саг ва заводе, парех дукхагIа бараш цахаддаш шоай технически юкъерчен дешара боарам лакхбеш бола кагирхой. 180 болхло ва хIанз заводе хьайийллача болх беча кагирхой сайрийнарча школе дешаш. 30 гаргга волча саго заочно деш техникумашкеи институташкеи, 40 совгIа мастери техники ва квалификаци лакхъеча курсашка дешаш, 50—60 саг партпросвещене сете дешаш ва. Завода ший я художественни самодеятельность, бетта массехказза завода болхлошта, гIулакхерча наха, ИТР-ашта лекцеш еша, докладаши беседаши е боагIа «Знание» яхача общества лектораш. Районе эггара хьалха Советски Iаьдала 50 шу дизарах йола КПСС ЦК Тезисаш Iомае лоладеннараш тхо дар.

Ховш мадарра, 1966 шера ноябрь бетта республике эггара хьалха 5 дийнахьа болх беча кIирага яьннай тха завод. Йоккха гIойле яьлар завода къахьегамхошта, ве хиланзар, производствана а. БоаррамагIа болх бе яьлар завод, хIара бетта-бетта кхоачашъю производственни план.

ХIара кIиранна хIана ахац аьнна Махачкала, Каспийски форда тIа, Нальчике, Пятигорске, лоам, кхычахьа экскурсе ух цехий къахьегамхой. Дукха а дикагIа деш заочникашеи школашка деша ухарашеи. Толаме кхоачашду Октября 50 шу дизара сийна тIаййца социалистически декхараш а. Завода болхлоша производствана юкъелихьад электросверлилкаш конвейерах гулъелга, электросверлилкашта тохкам бу механизированни стендаш; производствна плана деррига технико-экономически хьокхамаш тIехкхоачашдаьд, кхояьй бийлач резина 7 тонн, йIайха йолаш лотаяьча проката 2 тонн, бронзови проката 0,6 тонн, листах йолча фибра 0,5 тонн.

Шеко яц, юбилейни декхараш кхоачашдергхиларах. Цунах бола тешам ба завода хIара болхло хьалхашка латта декхар кхоачашдара уйла тIаяхийта а къонача коллектива кхоаненах дог тийша а хилар. Укх тIа массехказза хьоахадаьд вай «къона» яха дош. Завод къона яле а, Октября 50 шу дузаш оаха лаьрхIад къахьегама ветераний аллея елга вIаштIехьдаккха, хIаьта дика къахьегарца коллектива хьалхашка шоай сийле яьккха нах тха болаш а ба. Царех я толашагIа йола обмотчица хинна, хIанз сборочни цеха мастер йола Зязикова Лида, литейни цеха слесарь Аушев ИсмаIал, механически цеха наладчик Бекмурзиев Султан, цу цеха токарь Джандигов Закре воккхагIа вола инженер хинна Оздоев Рукъман, къона инструктор Буражев Макшарип, керттера энергетик Мальсагов Зяудин, литейно - прессови цеха штамповщица Газиреева Субури кладовщица Касиева Фадимани, дукха кхыбараш.

Тхона къаьстта хоза хет тхоай болхлой квалификаци хIара шера лакхлуш хилар, хоза хет болхлоех хьахинна тхоай къона инженераш бIаргагуш. Из процесс тIа-тIа дукхагIа шерлуш йоагIа, цудухьа тхо дог тийша да, тхоай кадраш заводаца цхьана дегIахургхиларах.

Укх пхе шера завода хьалхашка латта перспективаш белгала йоккхий я. Оттаяь а хIанз чакхйоаккхаш а я завод технически кийчъяра план. 1970 шера арахецаш йола продукци 1966 шера арахийначунца нийсийча 532 процент хургья. Къахьегама овсарле 1966 шерарчул 1,8-зза лакхагIа хургья 1970 шера. 1970 шера арахецаш йола продукци завода генеральни планах лаьрхIача 10 миллион сома меттел 19 миллиони 320 эзари сома маьха хургья. Керттерча фондий 1 сома лоархIаш фондаша юха хьалур 4 соми 85 кепиги хургда 1966 шера 1 соми 17 кепиги мара ца хиннача метте. 1966 шера 177 эзар сома маьха арахийна ширпотреба товараш 1970 шера 480 эзар сома маьха арахецаргда.

Дикка эргадаргда завода цехий технически сибат. Литейно- механически цехе хьае лерхI низ тIабахийтара наькъаца болат лоаладу комплексно - механизированни участок, пластмассех оатхалаш ю участок, хьалха латта технологи юкъе а кхухьаш йола штамповочни участок, и. кх. дI. Юкъеяхьа лаьрхIад НОТ-а 4 план. автоматически оборудоване 6 совгIа единица.

Механически цехе хьае лерхI шестеренкаш, шпинделаш, гIовраш, корпусни оатхалаш кийчъю 3 предметно-замкнути поточни лини, укхаза кхы тIа а юкъеяхьаргья ахавтоматически автоматическии оборудоване 18 совгIа единица.

Лакхе белгальяьча цу ерригача линешка юкъейоалае лерхI хьалха латта технологи, станокашка гидравлическии пневматическии приспособленеш оттае, къаьстта шоай тайпара агрегатни станокаш оттаси юкъейоалаеи, групповой технологически процессаш, оатхалаш шаьръеча хана бизза автоматически тIахьожам лоаттабу прибораш а иштта кхыяраш а юкъейоалае лерхI.

Завода таханарча дено, тха сийлахьча коллективо тахан беча балхо тха дог тешалу, пхе шера план толаме кхоачашъергхиларах, хIаьта оаха цу тайппара тхоай къахьегамца дакъа лоацаргда вай мехка коммунистически общество хьалъяра юкъарча гIулакха юкъе а.

А. ШАКРИЕВ,
Наьсарен «Электроинструмент» яхача завода керттерча инженера декхараш кхоачашдер.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) С. Газгиреевеи Ф. Касиевеи.
Н. Кобиашвиле сурт.

ДИКАГIЧАРЕХ КХОЪ

ГАРО заводе дикагIчарех я сборочни участок. ЗIамигача а йоккхийча а станокаша деча татаццен сварка ший тайпарча фейерверкои тIауз пу чу дIачуваьнначун теркам. Чуййнна балхах боахк слесараш, сварщикаш. Кулга оамалагIа ду цар шоай лоаца къамаьл.

ХIаранена дIа тIа а ваха, хатта дог доагIа «миштаб хьа болх», аьнна, хIаьта саг балхах ваккха магац.

Соца ва участка начальник нов. А. П. Ржевский. Аз деча хаттарашта хаьдда жоп тел цо.

Ер я слесарно-сборочни бригада. Грузовой автомобилашта лаьрхIа ворхI тоннии легкови автомобилашта лаьрхIа двухстоечнии подъемникаш хьаю цо. Двухстоечни подъемник заводо ший конструкцех хьаяь я. Соахка из нийца ВДНХ выставке вахача бригадира Сычевна бронзови медаль елар. ХIанз экспорте дIаяхьийта а лаьрхIад из продукци. ХIаьта хIанз бригада тIадоагIача шера чотах болх беш доахача толамашта юкъе дизза дакъа лоац тIехдика продукци ара-а хецаш, сменни нормаш 120—130 процент кхоачашъеча электросварщика Колгина а слесара Черданцева а.

«Коммунистически къахьегама бригада» аьнна плакат доал слесараша болх беча моттиге. Диъ шу да цар из цIи лелаю. Цхьайтта сагах нийс коммунист ва, цар хьокхам тел массанена а. Царех ва нов. Семенченко. Цо санна тIехдика продукци хьа а еш, хьинаре къахьегараш дукха ба цига. Шовзткъа тонна низ бола прессаш, бархI, йиъ, шиъ-ах тонн айе низ бола подъемникаш дIаух цигара доазол дехьарча ткъаьи ялхайтта мехка. Уж чIоагIа лоархIаши хоатташи я цу мехкашка, цар лакха мах а бу. Йиъ лагIча квартала чотах болх беш я бригада. Дикал кхы а лакхъе, продукцега дIадодар юкъера лаьрхIача пхи процент лохде лаьрхIад слесараша.

Тхона хьалхашка я сборщикий бригада. Бригадира И. И. Власовна дIадахача шера Къахьегама Шеча Байракха орден еннай.

Ше баьча балха шарте лакха мах барах кхы а доккхагIа къахьегама толамаш доах цо. Участка массайолча бригадал хьалха латташ, цеха карара кара тела цIе вымпел лелаеш хьабоагIа сборщикаш. Вокх болхлоша ер санна продукци я цар ер а. ХIаьта хIанз легкови автомобилашта лаьрхIа подъемник - опрокидыватель е Iомалуш я коллектив.

«Октября дезача цIейна сийленца накъабахара химикий инициатива хьал а лаьца даим юсаргйолаш Памятни байракхаш яхара къовсам лоаттабеча участка бригадаша а,—йоах нов. Ржевске,—хаьдда декхараш хьалхашка оттадаьд. Уж толамца кхоачашдара низ кхо ца беш къахьег хIара бригадо, болхлочо.

Завода коллективо дош деннад итт бетта план 24 октябре кхоачашъе, хIаьта сборочни участка коллективо дизза дакъа лоацаргла уж бехктокхаме декхараш кхоачашдеча.

ЦаI-ах бутт мара ха йисаяц Октября 50 шу дуза деза цIей тIакхача. Цу денна доагIаш лолча къахьегама толамашца участка коллектив накъагIорхиларах дог тийша ба уж.

С. АУШЕВ.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ЗАКАЗ ДИЗЗА КХОАЧАШДАЬД

Сийлахь-боккхача Октября ах бIаь шера юбилей дуккхача къамех латтача деррига советски халкъа доккха цIей да. Къахьегамхой творчествана шерра никъ хьабийллаб Советски Iаьдало, йизза бокъонаш йола мехка дай баьб царех. Цудухьа сийлахьча юбилейна хетабу вай беррига воай къахьегам, еррига воай уйлаш.

Оаха соахке а йла йир: сенца белгалдоаккхаргда вай хьатIадоагIа деза цIей, малагIа совгIаташ лургда вай цунна? Цу ханна кхаьчар тхога мехкдаьттахой заказ: кийчъел тхона, дийхар цар, 500 атмосферана лаьрхIа фонтанни арматура. КIоарга, дукха мехкдаьтта телаш йола скважинаш яха болабеннаб, хIаьта клинцови задвижкашка лоалац из низ.

Цу деша духтIа бовла гIерташ къахьийгараш Iилмахой, конструктораш, технологаш хинна Iац. Болх баьб оаха а — мугIарерча болхлоша, рационализатораша. Легированни болатах яьча оатхалашта обработка яра дукха балха говзал тIаахийтай станочникаша Багдасарьяна, Шейкина, Сотниченкос, Айдиняна, Жеребцова. Цар предложенеш телар шоай приспособленешца, оправкашца, резецаци, геометреца.

Клиновичарна меттел прямоточни задвижкаш а йолаш йола лакхача давленена фонтанни арматура хьае доладеннача хана цехе Iомадаьдацар плашкантеи щечкаштеи азотировани елга, испытательни стенд яцар. Творчески уйлано къоастадир уж а дукха кхыдола а дешаш. Термисташа Корневеи Фанкухинеи хьадага а лаьца, караерзайир из чоалхане химико-термически процесс. Оатхалаш Бакура кхахьа ца езаш иштта вIаштIехьдаьлар гIулакх. Сушко Анатоле кулгалдеча слесарий бригадо кийчйир испытательни стенд. Рационализатораша-сталелитейщикаша предложени елар корпусни оатхалаш халагIа йолча тайпара тувсаш-вIашагIхетташ ца а еш, лоалаяь кепа чу етташ хьае аьнна.

Соахка фонтанни арматура 66 комплект кийчйир тха цехо. укх шера—80. Ерирга «елочкаш» дIаехка яьнна а балха тIа дика могаеш а я.

Тхона хов, заказ кхоачашдар кIезига долга: из де деза низ кIезигагIа дIабохийташи дарегIеи. ХIаьта цу даькъе оаха доаха толамаш зIамига а дац. Тха хьалха латтараша, къахьегама ветеранаша опытни нормаш хувцарах дола дош гIоттадир.

Щечкана кIалхара керпус хьахара кхо сахьат ха лора Багдасарьян Бориса.

— Ши сахьати ах сахьати тоъаргда.

Корпуса обработка яра норма 15 процент шийна лакхъяйта раьва хилар Сотниченко Иван, токарь Марченко Александр — 13 процент. фрезеровщик Ермак Николай 10 процент лакхъяйта. Цар даьр дир ии. Барабанова, Кириллина, Шейкина, Филатова, кхычар.

Из инициатива чакхъяккхаро новкъостал дир оатхалаш кийчъярга дIабода къахьегам ерригача цехе лаьрхIача 20 эзар нормасахьат совгIа кIезигбе а Октября фонде 8.245 сом дилла а.

Тха цеха коллективо иштта кхоачашлу юбилейна хьалхагIа мехкдаьттахоша лаь заказ. Дукха ха йоацаш мехкдаьттахошкара керда заказ хьайцад машинашъераша. ХIанз оаха царна кийчъеш йола фонтанни арматура 1000 атмосфер давленена лаьрхIа хургья. Опытни образец укх шерре а кийчъергйолаш я. Мехкдаьттахоша еннача заявкаех хьае кийчъеш да тхо противовыбросной устройство.

Юбилея сийна тIаийца шоай социалистически декхараш кхоачаш а деш, производственни програмах дика ка йоал тха барт тайнача коллектива, толашагIа йола оборудовани тел мехкдаьттахошта.

К. ГАЙРБЕКОВ,
«Красный молот» яхача завода фонтанни арматура цеха токарь.

КЪОНАЧА КОЛЛЕКТИВА СИЙЛЕН ДЕКХАРАШ

Ялх шу дизад Аргунерча кхачан промышленноста машинашъеча завода къона коллектив мехка производственни вахаре дакъа лоацаш йола. Цу шерашка производственни заданеш толаме кхоачашъеш хьаенай завода коллектив, массехказза республиканскии районнии Сийлен доска тIа яьккха хиннай из.

КПСС XXIII-ча съездо дегаш ураоттадаь болча завода къахьегамхоша, Сийлахь-боккхача Октября 50 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахеи халкъа боахам дегIакхувлара пхе шера план кхоачашъеча юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лацеш безам а болаш, доккхагIа дола декхараш тIаийцад шоашта: валовии товарнии продукци арахецара 10 бетта план укх шера 28-ча октябре, шера план 28-ча декабре кхоачашъе, шера планал совгIа 15 эзар сома маьха продукци хьае рентабельно болх бе; къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 1 процент лакхъе; продукци арахецарга дIабода мах планах лаьрхIачул 1,5 процент лохбе; 50 тонн металл кходе а 35 эзар сома маьха продукци арахеца а; рационализаторски предложенеш юкъеяхьарах 6000 сом экономически эффект яккха, кхыдараш.

Участкаша, бригадаша, производстве хьалха латтараша, шерра социалистически ях а йоаржаь, белггалара толамаш даьхад: валовии товарнии продукци арахецара 8 бетта план 101,2 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле 0,3 процент лакхъяьй, продукци арахецарга дIабода мах 2,1 процент лохбаьб, 84 тонн металл а кходаь, цунах хьаяьй 13 эзар сома маьха продукци. 1967 шера производствана юкъейихьай 8220 сом экономически эффект луш йола 18 рационализаторски предложени.

Юбилейни шера завода коллективо кийчъергья чхьагIарий сусло яккхара чхьагIара промышленноста чIоагIа эшаш йола, сахьата 5 тонн арахеца низ кхоачаргбола ВЭКД-5 яха экстрактор.

Заводе вIашагIа а елла болх беш я рузкъан кхомбаргеи хьурмат дарген хьожаш йола комисси, цо хIанзле а кийчъяьй материальни ценностий учет дикагIа делараи дерттIа дIаоттаяь лоаттаяраи тIаерзаяь мероприятеш.

Ялхье баьннарашта юкъе хьалха латт нов. Х. Мулаева, Х. Исраилова кулгалдеча бригадай котельщикаш, Ж. Бисултанова кулгалдеча бригада сборщикаш, токарь В. Шаипов, электросварщик С. Абдуллаев, кхыбараш.

ХIанз «Машинашъерий Денна» а Октябрьски революце 50 шу дизарга а яха йоагIача тайпара накъаяха кийчлуш я завода коллектив.

М. КЕРИМОВ,
Шаьла района «Пищемаш» яхача завода директор.

ТОЛАМЦА КХОАЧАШДУ

ТIабувха кога гIирс хозагIен дикагIен хилийта яхача девизах хьинар кхо ца деш болх бу юбилейни шера Грозненски кога гIирс беча фабрика болхлоша. Валови продукци арахецара нийс бетта план 7-ча сентябре кхоачашъяьй цар. Ер бутт боалехьа планах лаьрхIачул совгIа арахецаргья кхо бIаь эзар сома маьха продукци.

Октября цIей сийна тIаийца хинна социалистически декхараш хIанзалехьа кхоачашдаьд тха фабрика коллективо. ТIаийцача декхарех итт бетта планал совгIа арахеца безаш бар 21 эзар пар кога гIирс. хIаьта хIанзалехьа арахийцар 22 эзар пар кога гIирс ба. Къахьегама овсарлен план 9,5 процент тIехкхоачашъяьй, хIаьта продукце дикала план а 101,6 процент кхоачашъяьй.

Планированеи экономически стимулированеи керлача системах болх беча хана керттерлар да кийчача продукцена реализаци яр. Из болх а дика лел тха фабрике. Кийчача продукцена реализаци яра нийс бетта план 111,7 процент кхоачашъяьй оаха, планал совгIа дIаяхьийта продукци итташ эзараш сомий маьха я. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера пачхаьхьалкхенна кхоаьд 31 эзар сом.

Московскии ленинградскии предприятей инициатива хьал а лаьца, чIоагIа къовсам лоаттабу фабрика коллективо материалаш кхояра тIехьа. Укх шера кхояьй 600 эзар квадратни дециметр материалаш, цун чотах планал совгIа арахийца кога гIирс 8 эзар пар ба. Къаьстта дика къахьегаш я Шаулов Исаили Мурдалов Султани керте латтача пхелагIчеи ялхлагIчеи цехий коллективаш. Цар хьокхамаш кхы а лакхагIа да.

В. САМКОВА,
тха штате йоаца корр.

ХIАРА СМЕНАГIА—ШИЪ-АХ НОРМА

Аз даьча хаттара жоп луш, ше дикагIа болча болхлой цIераш йоахача хана хьалхарчарца токара Богашев Увайса цIи яьккхар Грозненски ремонтно-механически завода цхьоалагIча цеха профсоюза комитета председателa Кононенко Владимир Ивановича.

— ХIара сменах 200—250 процент кхоачашъю цо нормаш. ХIанзлехьа пхе шера план а кхоачашъяьй, — йоахар цо.

Цох дувца дикадараш сов дукха хиларах Увайс бIаргаго безам хилар са. Массехк минут ялалехьа цун токарни станок йолча вар со. Юкъерча дегIара, йиза юхьи хьатара боси бола нохчий зIамигасаг вар станока тIа болх беш воалаш сона бIаргавайнар. Шийна лала тхо латтий хацар цунна, цун бIарг станока, цу тIара хьайоагIача оатхалашта тIалаттар.

Мишта лел хьа болх, аьнна оаха хаттар дича, цхьан юкъа социайир цо станок

— Юбилейни шера лела беззача тайпара лел-кх, — аьлар цо вела а къежа. — Укх шера тха кулгашта юкъе гIолла чакхъяьнна вай республикерча бурувдеттарашка дIакхаьчача оатхалий чот яь а варгвац, иштта да-кх тха цеха болхлоша доаха толамаш аьнна шийна лала болх беш боахкача токарашта Гашин Владимира, Шестаков Ивана бIарахьож из. Тахан шиъ е шиъ-ах норма кхоачашъергья тхох хIаране. Иштта я тха оамал, — йоах цо ше аьннар чIоагI а деш.

Безаш карайийцача балхах ка йоал. Цудухьа да цо лакха хьокхамаш дахар а

Ше зIамига волча хана дена Увайса дагадоалаш дар цхьан йоккхача заводе балха а ваха токаралла болх белга. Школе деша вагIача хана заводе экскурсе вахача безабелар цунна из болх.

1947-гIа шу. ХьатIаэттар балха ваха ха. Фашистски Германеца

хинна тIом чакхбаьнна хала шераш дар уж, яхаш дувц нов. Богашева. Халкъа боахам дегIабоалабара дукха къахьегама кулгаш эшар цу хана. Токара курсаш дика чакхъяьхар цо. Цул тIехьагIа балха вахар из Акмолински областерча «Калмык - Кульский» яхача совхозе токаралла болх бе. ХIаьта а даим безам латтар цун ший специальностах цхьаннахьа заводе балха ваха. Дукха ха ялалехьа кхоачашхилар из а. Город Фрунзерча «Сельмаш» яхача заводе балха дIаэттар. Цига цунна хьалхашка эттар ший тайпара сурт дар. Цу ханналца Увайса бIарга ца ейна токарни станокаш яр заводе хиннараш.

— Акхарца аз-м мича баьб болх, булургбий сона акхар тIа болх аьнна хеталора сона, — йоах цо. Новкъосташа, къаьстта пига са хьалха хиннача хьехархочо Королев Филипп Моисеевича гIо дарах эшайир халонаш. Балха тIа шаьрделар кулгаш. Массехк бутт балалехьа балха тIа хьалха латтарий мугIарашта юкъевахар нов. Богашев а. Цига хьинаре къахьегарах 5—6 Сийлен грамота елар, массехказа ахчан премеш хьожайир, дуккхаза къахьегама книжка тIа дIа а яьздеш баркалаш яьхар.

Ше ваьча мехка цIава веза хьатIаэттар. Хала дар шоллагIа цIа а хинна дIаэттача предприятех къаста. 1959-гIа шу. Хьалха ше болх баьр санна йолча, хIанз ше болх беча заводе балха вода Увайс. Хьалхарча дийнахьа а денз хьокхам теда ваьлар из новкъосташта. ХIара сменах нормаш 150—160 процент кхоачашйора. Дукха ха ялалехьа цунца дагабувлаш бар цига дика лоархIаш бола болхлой—токараш. ЧIоагIа новкъостал дора цо царна къахьегама овсарле, продукце дикал лакхлургйола, арахецача продукцега дIабода мах лохлургбола наькъаш хьехаш. Цунца мара цеха коллектива сий лакхлургдоацилга кхетадора цо. ХIанз уж а шоай хьехархочоа баркал яхаш ба.

Технически отдела тIахьожам боацаш арахец цар массане а продукци.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш оамал яц Увайса. 1961-ча шера механика курсаш чакхъяьхар цо, хIаьта хIанз Грозненски мехкдаьтта техникума механически факультете кхоалагIча курсе деша вагIа из. Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац. Массехк шера цехкома член хиннав. ВIашттIа шозлагIа Ленински райсовета депутаталла хержав. Цига а ший декхараш цIена кхоачашду цо.

Цо хьегача къин лакха мах баьб. Промышленноста болхлой обкома союзо Сийлен грамота еннай, хIаьта массехказа завода кулгалхоша тиннай цунна Сийлен грамоташи ахчан премеши. Дукхача шерашка завода аллее хиннад цун портрет. Иштта из хиннав завода Сийлен доска тIа а. ХIанз даим юсаргйолаш завода сийлен книжка тIа йихьай цун цIи. — Цу совгIаташ кхы а дикагIа къахьегар дIадех согара, — йоах цо.

Цо болх беча цхьоалагIча цеха коллективо хIанзлехьа тIехкхоачашдаьд юбилея сийна тIаийца социалистически декхараш. Август бетта план тIехкхоачашъяьй, хIаьта укх бетта план а 110—112 процент кхоачашъеш хьайоагIа из. Къахьегама овсарлен план 12 процент тIехкхоачашъяьй, арахецача продукцега дIабода мах 5—6 процент лохбаьб. Укх шера производства юкъейихьай 20 рационализаторски предложени, хIаьта кходаь металл 20 тонн совгIа я. Из хул декхарех лаьрхIачул дуккха дукхагIа. Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад Богашев Увайса а.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: токарь У. Богашев.
И. Плиева сурт.

ДУККХА ЯХАШ ЙОЛА ЦIЕН ТIА ЮЛЛА ХIАМА

Минеральные Воды. Руберондии заводе 12-ча сентябре тохкамбе йолаяьй цIен тIа юлла керда материал — стеклоруберонд хьаю экспериментальни поточни лине оборудованена. Картона меттел цунах эбаьб кизга хьоаса. ЦIен тIа юлла цу тайпара хIама йохалуш хилац. Из вай мехка эггара хьалха арахецаргйолаш я.

Завода проектни низ — шера ворхIи ахи миллион квадратни метр стеклоруберонд.

«Молот» яха газет. № 215. 1967 шу.

Гражданскi оборона школа

ХIАРАНЕНА ХА ДЕЗА

ШОЛЛАГIА ЗАНЯТИ

II. БАКТЕРИОЛОГИЧЕСКИ ГЕРЗ

Из Іалаьмате унзара герз да. Цун чулоацам ба лазараш хьедеш йола микробаши царех хьадувла доьхьажаши — токсинаш.

МИКРОБАШИ ТОКСИНАШИ ІАЛАЬМАТЕ ЧІОАГІА СА ДОЛАШ Я

Пахан хьайбаштеи царца лазар тоха тарлу бактериальни средстваш юкъеяьхача ханна теха ца Іеш, цул тІехьагІа массехк сахьат, ди, кхыметтел кІираш даьннача гІолла а.

Лоралургвола гІулакхаши профилактикеи яра лоархІаме да бактериальни средстваш шоай ханнахьа хьагучаяхар.

Бактериальни средстваш хьагучаяха йиш я тІагІоллярча белгалонех. Нагахьа санна уж аэрозолий хьисапе етташ яле, лохьенна йодача самолета кІал юс лаьттан тІа ІотІаюжаш латта морх. Бактериальни средстваш чуйоахка боеприпасаш лийлхача, вижа тата доал, йоккхий гаргаш лелх, тІаламаши порошока хьисапера вещества тІаювш лаьттан тІеи тІаьннача хІамаш тІеи.

ВІалла хала а доацаш зелургда самолеташ тІара тайп-тайпара контейнераш, пакеташ, галеш чукхувсаш а уж чулийгача моттигашка хьалхагІа цига нийсъяланза йола тоъал дукха садоахка хІамаши фачкаргаши гучаьнна а хилар.

Лоравалара тешаме средстваш я убежищаши тхов-кІийленаши. Убежищаш къаьстта хьалъянь е чуІеча цІеной, общественно - административни производственни заданей подвалашка кийчъянь хила тарлу. Убежищашта меттел кийчъю иштта шахташи кхыйола лаьтта кІалхара пайдане хІамаш йоаха кІоагаши.

ХІанзара тайпа убежище тешаме я, хІана аьлча кІоаргга лаьттах Іочуяьккха йоландаьи пенаши тховнаши къаьстта чІоагІача материалех даь доландаьи. Цу чу шинахьа гІолла чувалга да, харцдоале аравала моттиг а я. Дохьаж йина фо убежища чу ца дахийтар духьа герметизаци ю цунна.

Шаьхача хана убежища чу бахка аьха безаргхуле а аьле цу чу кхача, мала хий, кхы тайпа саггота хиланза эргйоаца хІамаш хулийт. ЙІовхал, водопровод, канализаци хургйолаш кийчъю из, гІанлаши наларахи оттаю цу чу.

Шоана ха деза шоаш дахаши болх беши йолча моттигера эгара гаргагІа убежище мичахьа я.

Тхов-кІийленаша шо лорадергда лелхача сердалонах, йоахача эдеех лелхача гаргех, кІезигбергба низа талгІено, чуйолача радиацие, радиоактивни эІанараша беш бола Іоаткъам.

Цхьа моллагІа йола тхов-кІийле хІаранена шийна а кийчъюлургья. Эгара хьалха сангар яккха. Кхы хІама ца хуле, цо а лорадерга шо.

Ха шоашта яле, сангара оагІош илгаши шолгІараши гІортайийя чІоагІъе, цунна тІагІолла бІоагІий е хьоккхий дахка, цар тІа цхьа метр сомал долаш лаьтта тІа а тессе, баь чІегилгаш яхка. ДІачувоалача моттигашка чІоагІа наІараш е ардакхаш оттае.

Юрташка зІарех е мегаргья чулачкъа моттигаш.

Чулачкъа моттигаш хургйолаш иштта кийчъе йиш я: лаьттан тІара помещенеш, подвалаш, силос чуехка кІоагаш, овощехранилище.

Цу тайпарча тхов - кІийленашкара фо цІендара пайда эца мегаргба кара хьаяь фо чуухийтаргаш а йолаш йолча чура бІеха фо дІаувзаргех.

Массе оагІорахьара лоравала йиш хулийташ йола средство я противогаз. Цо тешаме лораю садоаха органаш, бІаргаш, бат. Цхьабакъда, из боккъоица бустамга хьежжа хьахаржа а дика кийчъе а еза. Из де хІанзе а Іомадала деза шо.

Противогаз, бакъдар аьлча, тешаме я, хІаьта нагахьа санна из ца нийслойла?

ТІаккха оаш пайда эца беза промышленносте кийчъяьча дема лухьаларча Р-2 яхача распираторах. Из я чуувзаш дола фо радиоактивни демах цІендеш йола синтетически материалех яь ах маска.

Нагахьа санна распиратор а ца хуле, дом чакхбувлийтаргбоаца гата маска кийчъе шоашта. Дукхаза а пайда эца йиш я масках, цхьабакъда, радиоактивни веществаш яьржача районера хІара ара массаза доал из егае а дІайхача хила тоха а еза. Кийчъеш кхы а аттагІа я батах йоаллае боамби юкъе боаллача марлех яь хІама. Цу гІулакха хьаэпа 1 метр йІаьхен ах метр шереи йола марле чІегилг. Марлена юкъе ІотІабилла 1—2 сантиметр сомал, 30 сантиметр дІоахал, 20 сантиметр шорал дола боамби. БІоахалла билача боамбена лалара марле ши йист боамбена хьатІакорчае а эгІарен чагІарен йистош 30 — 35 сантиметр хургйолаш эттІае а еза.

Ишта яьча хІамах оашош пайда эцача хана цо багеи меражи лерттІа дІакъовларгйолча тайпара йилла из тІа. КІалхара говнаш къамарга кІал дІадехка, хІаьта лакхера дараш — фоартанна тІехьашка. Кхы цхьаккха хІама де йиш йоацаш шоаш дусе, эгара аттагІа хьаюлуча средствах пайда эца — массехказза вІашка диллача кІада дигах, е юхьмарех хьеккхача гатах, шарфах, керта тІа тулладеча йовлакхах, кара нийсъеннача кхыча хІамаех.

Радиоактивни демахи бактериальни средстваехи цхьан юкъа шо лоралергда массаза а леладеча баракъаша а: полто, накитко, плащо, костюмо, комбинезоно, боамби чубиллача хачеи куртком.

Кортеи фоарти лоралара кийчъе хала яц гата капюшонаш. Цу тайпарча баракъо цхьан юккъа шо лоралергда дохьаж доаллача веществаех а. Цхьабакъда, цу гІулакха къаьстта ший тайпара раствор (сапа-даьтта эмульси) чуяийта еза цунга. Из атта шийга кийчлургья. Ши литр хий дІоахде 60 — 70 градусага кхоачаш. Цул тІехьагІа цу чу доашале кагий аьта баракъашта детта сапа, 0,5 литр минеральни генарий даьтта а техе юха а дІоахде. Иззал раствор тоъаргья баракъий цхьан комплексана обработка яра. Баракъанна обработка еча хана хьалхагІа раствора чу дошале из, хІаьта цул тІехьагІа Іайда а Іайде, доькадалийтара фега хьалъолла.

Цу тайпара кийчдаьча баракъо химически айп даьржача районера араоалача хана дохьаж доалла фо баракъех чакхдаргдоаца гІулакх ду. Коч е куртка хаче чу Іочуйолла, пхьештухьигашкеи гІондухьигашкеи гІолла зигаш хьоарчаде, коча е куртка кач хьалъай а бийя, фоартах эзэе шарф хьоарчае, противогаз дІайолла, хьамча, тІоарска е гата (раствор чуйнаь) кулгалхйоахкоргаш дІайохка. Хьамча гІирс дикагІа ба когаш тІа бийхача, е массазара кога гІирс бувха а мегаргба тІехьа йоахкаш хьамча калошкаш хуле.

Къаьст-къаьстача наха лаьрхІа химически. тІахьерчаду пакеташ, стерильни бинташ Іалашде, дип ма делаш. Уж эшаш хила тарлу хІаранена шийна а новкъосташта а юхьанцара медицински новкъостал дара.

Белоруссии ССР. Машинначкъахой Осиповичски клуба (Могилевски область) халкъа инструментий оркестраца дакъа лоацараш — цимболисташ (аьрдехьара аьттехьа) вагонни депо столяр А. Коленчиц, оркестра кулгалхо М. Филатов, наькъа мастерской токарь И. Жданович. Клуба кружокашка дакъа лоацаш 200 саг ва.

Н. Желудевича сурт. ТАСС фотохроника.

МЕДВЕДКА ЯХА ЧОАПИЛГ ДІА МИШТА ЙОАККХАРГЬЯ

Медведка яха чоапилг — баьцадаарий культураштa эггара кхерамегІа йолча зуламдергех цаІ. Цунна дукхагІа еза моттигаш — парникаш, хІаьта арахьа хилча — кхо ув лаьтташ, хий дехка кхаш, додача хин, прудий, Іамарчий берда йистош.

Из чоапилг 35 — 50 миллиметр йІаьха, тайша бос, доацига ткъамилгаш долаш я, чІогІа мІараш йоахкаш дола цун хьалхашкара когаш лаьтта ахкара аьттув болаш да.

Лаьттлех е кхох йоаллаш Іа доакх медведко. Эггара дукхагІа зулам доал цунгара бІаьстан юхье. Лаьттан тІа гІолла наькъаш дехкаш йолча медведкон цун лечинкашеи дІайийнача хІамай овлаши хаьлгаши тед. Лаьттах йоахка бурилгаши корнеплодаши юъ, дІадийна фу хІалакду.

10 — 15 сантиметр кІоарга лаьттах, гонахьара оагІош долаш, бІы болл, цу чу 100-гара 440-га кхаччалца фуаш товс. 10—17 ди даьннача гІолла цар чура лечинкаш арайоал.

Медведка ебара къаьстта а дика аьттув бола хьалаш хул парникашка рассада кхееча хана. ДІоахлуш долча кхонои хан-ханнахьа хий дехкарои тІаувз из. Зуламдергаш гулъю цІена ца леласча, оасар дІа ца доахача участкаша.

Медведка парникашка чу ца кхачийтар духьа кхона юкъе хьож, лаьттеи кхои дувса а лувсаш, юкъера кораяь садоахка хІамаш йоаю.

Медведкацара керттера къовсам дІаболабу бІаьстан юххье — культураш дІаелехьа а гурахьа а. Де дезарех цаІ — чоапилг йолча участкашка зябь ахари мугІараш та юкъе культиваци яри. Лоар-

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМ

хІаме да гурахьа парникашта гонахьара кхо, кхалаж, нувхаш дІа а яьха участкаш цІеньяр. Зуламдергаш йоаяра бІаьстан юххье царга дайта дохьаж теха хьажкІа, кІи е мукха фийгаш товса деза. Фийгашта дІайха хий гІадотт, уж десталца кхехкаду. 20—30 грамм генарий даьтта тох, хІаьта цул тІехьагІа декъача фийгий 1 килограммана лоархІаш 50 грамм цинка фосфид тох. ТІаккха уж йолла хІама дика вІашагІьуврйолаш кегаю. Цинка фосфида меттел пайда эца мегаргба гексохлоранах а — декъача фийгий цхьан килограммана лоархІаш 170 граммага кхаччалца. Ишта кийчдаь фуйгаш сеялкаца дІадув 3—5 сантиметр кІоарга. Фу дІадеи рассада дІайогІеи 7—10 ди эшаш.

Парникашка котлована пхон тІа гІолла дІахьоарц уж, кхонеи царнеи юкъе ча а хьаьрца. Фу дІаде массехк ди эшаш 2—3 сантиметр кІоарга товс дохьаж а теха керда кийчдаь фийгаш, рамана 40 — 50 грамм а лоархІаш. Молдаве тохкам бича дика хилар гучадаьннад гептахлора яха препарат а теха кийчдаь фийгаш.

ДІайийнача хІамаша зІирг техачул тІехьагІа дохьаж теха кийчдаьча фийгех башха пайда балац, хІана аьлча зуламдерг къона зІиргаш даа йолалу, хІаьта дохьаж доаллача фийгех мотт тохац. Цу хана дика аьттув боал цхьан квадратни метрана 4 — 5 метр а болаш 0,05 — 01 процентни тнофос эяь лаьтта хий диллар ах.

Лаьттанцарен кхоцарен зуламдергаш йоаяра гурахьа дихлорэтан тох. Препараташ 15 сантиметр кІоарга лаьттах йохийт.

Зуламдергаш парникашка чу ца ахийтар духьа царна гоннахьа гІолла харшаш доах, тІаккха цар чу гІолла нафталини фатагеналла йошаяь гІуми хьоарц. Медведка лушара, из дукха йийбача участкашка гурахьа 40 — 50 сантиметр кІоарга кІоагаш а даьхе, цар чу диззе пхьаж чутосс. Гуйра чахкйоаллаш е Іай кІоагаш чура пхьаж хьал а баьккхе дІабоаржабу, цу ханна хаьгучаювла зуламдергаш йоаю.

Л. ОВЧИННИКОВА,
юртбоахама Іилмай кандидат.

Л. ТЕР-СИМОНЯН,
воккхагІа вола Іилман болхло.

ГОННАХЬА ДІА-СА ХЬЕЖАЧА...

Советски Іаьдала замалахьа воай вахаре хинна а хІара денна хулаш латта а Іалаьмате доккхий хувцамаш атта хоадц вайна, нагахьа санна дІаяхача хана хиннар дага ца даьхьа. Из дага а даьца, гоннахьа дІа-са хьежача цеввалдал доккхий уж долга дикагІа бІаргагу.

Хьажалаш Шелковская станицага. Кхыметтел тІехьарча цттех шера а йовзаргйоацача яьппай из. Кердача, доккхийча хозача цІеноша дІалацай казакий къаьнача, тишача, беламе доацача цІалгий моттиг. Станицана юккхера Іам боккъала хозача йоккхача парко хозбаьб, асфальто кийчъяьй Советски улицеи майдеи. МассагІа да кхы а укхаза хозденнар, тоаденнар.

Укхаза мара лецай уж хувцамаш? «Коминтерн» колхоза 20 километр гаьна шаьрача ара уллача цун № 2 йолча шурий-товарни фермера доркаши доахангa хьежараши а культурнегІа бах. Укхаза йоккхача майда тІа царна баха хьалдаьд йиъ-йиъ квартира йола еттача кирпишкий цІенош, цІеча уголока цІенош. Цу уголок хоза кийчъяьй, цун стендашеи плакаташеи дувц Советски Іаьдал долча 50 шера социалистически боахама карагІдийннараш. Хоза кийчъянь я юбилейни шера тІаийна социалистически декхараш дувца доска.

ХІаьта цу дерригие а Советски Іаьдала юбилейна доккхийча тоала машца накъабахара доаркаш оаргаІбоах. Доярка Алиева Калимата юбилейни шера планах яккха езача шурий 25100 килограмма меттел 26360 килограмм, вешта аьлча шера даланел 1960 килограмм дукхагІа яьккхай хІанзлехьа, духхьашха дехкача доахан группа леладеча Мамбетова Дошос 21280 килограмм яккха езача 25300 килограмм яьккхай, Юмартова Казипала планах яккха езача 21280 килограмма меттел 24410 килограмм яьккхай. Вож доаркаш а юбилейни шера декхараш кхоачашдаь бовла боахк.

Г. УМРИХИН.

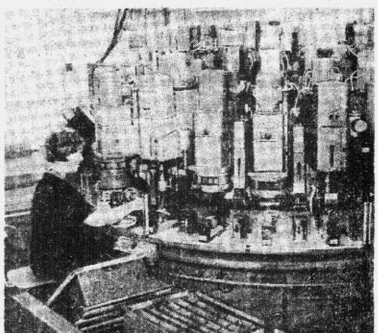

24:1 — ишта ба Дрездене (ГДР) «Пентакон» яхача халкъа предприяте кинофотоаппараташ хьаяра даькъе рационализаторски предложенеш чакхчяхарах баьина аьттув. Болх беш игІача Инге Лотцена хьалхашка латта «Герга истол» камера корпусана обработка е лаьрхІа да. ХІанз цу процессага йола ха еррига а 45 секунд мара яц. ХьалхагІа массехк стане кхоачашъеш хинна уж операцеш 18 минута йІаьхлора.

АДН—ТАСС сурт.

ПАТРИОТАША ЕТТА ХІАМАШ

ХАНОЙ, 21 сентябрь, (ТАСС). Къулбехьен Вьетнам, мукъаяккхара эскара бІухошеи партизанашеи Митхо яхача провинце тІом беш американски 4 батальона атакаш а йир. Къиза тІом беш моастагІчун 4220 салтеи эпсари вийна а човнаш яь а тІера а ваьккхар, яхаш хоам бу ВИА яхача агентства Освобождение яхача агентства гІолла.

Кхыча Куангчи яхача къулбехьенвьетнамски провинце 27 августе денз 3 сентябре кхаччалца атакаш йир патриоташ цу моттиге гІолла хьожаш йолча американски шин батальона духьал. Интервенташна беча тІем тІа партизанаша вийна а човнаш яь а тІераваьккхар американски 400 салтеи эпсари, йиъ йоккха топ, шиъ вертолет йохайир.

Ка ца йоалаш дисар

ТОКИО, 21 сентябрь, (ТАСС-а корр. В. Зацепина хьахойт:

Вьетнаме лелаеча агрессена юкъе дакъа лоацаш дола американски тІема атомни кемаш мехка порташка чудахкийта японски правительство раьза хилар чІоагІа новкъа да Японе.

Японски порташ США атомни флота база а хинна дІаоттара духьал баьннаб Японе дуккха нах, еррига политически партеш, мехка доал деш йолча либеральнодемократически партегара дІайиккхача.

США-с Вьетнаме лоаттаеча агрессена юкъе вІаши гІулакхаш леладара хьакъехьа мехка доал деча гІозараша керда лаьцача наькъа эгІаьяха японски общественность тее гІерташ, кепайоазонна ше яьча заявлене тІа правительства викало аьлар. «Общественноста хетачун терко а яь. «Энтерпрайз» яхача атомни авианосецага дІахайтад Пирсана хьатІада йиш йоацилга». Ше даьча къамаьла тІатохаш цо аьлар. Сасэбо (американски атомни кемаш хьачудахкийта дерхІаш хинна Нагасаке префектурера порт) яхача города мэра дийхал правительствагара Сасэбо хьачудайта «энтерпрайза» мукъабалар. Цхьабакъда правительства викало аьнна из хІама хаьдза харцдир Сасэбо мэра Цудзе. Из дехар даьдац оаха правительствагара, аьлар цо корреспонденташка.

ХьалхагІа американски хин кІалха дела атомни кемаш чуиха хиннача города Сасэбо баха нах хаьдза духьал ба атомни кемаш порте хьачуахара.

Доазол дехьара

США-ра КЛАССОВИ КЪОВСАМАШ

НЬЮ - ЙОРК, 21 сентябрь, ТАСС-а корр. И. Абламова, хьахойт. США — «классови машар» хиннаб яхаш пропагандистски дувцараш харц а деш, мехкара забастовочни болам тІа - тІа сихлуш ба.

Мехка 25 штатерча Форда автомобильни заводашкара ах бетта цхьа автомашин араяьннац. Автомобилаш еш волча 160 эзар болхлочо дІахо хьу забастовочни къовсам, балха алапи пенсеш лакхде гІерташ.

Форда компание юха а дІайоладьй автомобильни авиационни промышленноста болхлой вІашгІкхийттача керда юкъара къаман къахьегама контракт оттаярах йола переговораш. Цхьабакъда Форда хьалхехьа а дІахайтад, болхлоша «яхар дергдац ше» аьна. Промышленоста цу даькъера забастовочни къовсам бІаьхлургба, йоах кепайоазоно.

Балха алапи лакхадара тІехьа цІаста доаладеча промышленноста 38 эзар болхлочо чІоагІа лоаттабеш бола къовсам 68 деннга кхоачаш бІаьхбеннаб. Компание забастовка еш бараша яхар де тиган.

Драматически латт мехка 7 штате бетта йІаьхьенна аьшка изделеш дІа - юха кхухьача шофераша еш йола забастовкаш. Стачко кІезигьяьй дукхача металлургически предприятей производство. Предпринимателаш забастовкана юкъе дакъа лоацараш кхераде а царна физически низ бе а болабеннаб. Мадашб ца ховнах ба яхараша массехказза тоаш йиттай забастовка ерий грузовикашта.

Тахан Іуррехьа а стачка дІакхайкальй «Пан америкэн уорлд эйр - уэйс» яхача йоккхача авиакомпание транспортни болхлошеи гІулакхерча нахеи Нью - Йорке, Гонолулу, Сан-Франциско забастовка еш бараша компание здавена хьалхашка оттаьй пикеташ. Цхьабакъда суда органаш, компане оагІангахьа а яьнна, сацайир забастовка.

9 дийнахьа йІаьхьеннача школай хьехархой профсоюзан города Нью-Йорка Іаьдалаи юкъерча переговорех хІама хиннадац. Забастовка ераша дІадех алапи лакхдар. Школашкара занятеш боккъалдар аьлча йохаьй.

АМЕРИКАНСКИ «КЕРА» ТІАХЬЕХАМ

ВАШИНГТОН, 2 сентябрь. (ТАСС). Латински Америка гІулакхашта йолча викалий палата подкомиссе председателa Армистод Селфена къамаьл дир Кубай Республикана духьалара экономически санкцеш тІаэпара дІахьехаш. США конгрессо кхоана хьаеллача ОАГ членаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гІулакхий министрий консультативни совещане советник хила оттаваьча Селдена хьалийхар Кубайца торговли лелаеча фирмашта дерригача латиноамерикански мехкаша бойкот кхайкаелга.

Цунца цхьана цо аьлар, Вашингтоне хІанз къаьстта уйла тІаяха ба цу совещанена. Ше викалий палате къамаьл деш, Селдена аьлар цу совещанена тІаяха уйла еррига а ювзаенна я Вьетнаме беча тІема йоакхо ярца.

РАСИСТАШТА ХИННА ЗЕ

Дар-эс-салам, 21 сентябрь (ТАСС). ТІеххьара африкански патриотий отрядашца родезийски расистий эскара хиннача тІемашка цуншара 94 саг вийра. Цунах тувш укхаза ЮАР-а африкански Къаман конгресса правительства араяьккхача коммюнике тІа.

Хоама тІа къаьстта аьлча, йоах, царех 27 вийра 3 сентябре Булавайо яхача моттига 140 километр малхбузехьа. Матетс яхача нах бахача моттига районе патриоташа чуяйтар тІема транспортни самолет.

Американски ультраша вийр ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДИ

Нью-Йорк, 21 сентябрь. (ТАСС). Керлача Орлеача округной прокурора Джим Гаррисоно цІаьхка а бехке йир США Центральни разведывательни управлени президент ве вІашагІбеллача тийшача балха юкъе дакъа лоанаш а хиннай, хІанз из вера гІулакх тахкара лаьрххІа новкъарло а ю, яхаш.

«Плейбой» яхача журнала корреспондента еннача интервью тІа Гаррисона белгалдаьккхар, президент Кеннеди верца дувзаденна ПРУ баьча балхах йолча информацена тІаккхачар дехаш аьннар дІаэцанзар федеральни правительства. Бакъда, Кеннеди вер официально тохкаш йолча Уоррена комиссега «харц теший доткъамаш» делар разведывательни управлене цу «бахьанийца комиссе аьлар. Освальда американски разведывательни учрежденешца цІаккха бувзач а бац, аьна. Керлача Орлеана прокуроро йоах. Освальд ЦРУ японерча Ацуги яхача авиабазерча дешара центре кийч а ваь вола разведка агент ва.

НИГЕРЕРЧА СОБЫТЕХ ЛАЬЦА

ЛОНДОН, 21 сентябрь, (ТАСС). Бенина радиос селхан дІакхайкадир Нигерера Юкъерча — Малхбузен область Бенин яха Республика я, яхаш хоам бу Рейтера агентства.

Цунах лаьца заявлени яьй Малхбоален Нигере эскаро областа керттера город Бенин хьалаьцачул тІехьагІа Юкъерча-Малхбоален областа военни администраторалла хьожавича майора Оконкво.

Ше къамаьл деш майора Оконквос аьлар, «дерригача тІема гІулакхий хьакъехьа деш дар», ховш махиллара, укх шера май бутт чакхбоалаш федерацех хьа а къаьста ший лоІамера Биаффа Республика я аьнна дІакхайкаяча Малхбоален Нигерерча Іаьдалца дага а вувлаш ду аз».

Дукха ха йоацаш Киншасе чакхъяьннача африкански цхьоагІон Организаце ассамблея харцахьара лаьрхІар барт эгІара акт, нигерийски кризис дІаяккхара ялх африкански паччахьалкхенна керте латтараш юкъе а болаш йола лаьрххІа комитет вІашагІъеллар.

ХАОТТАМ

Тахан республикеи Грознеи лоадама йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш хургья. Малхбоалехьара лаьгІо мух хьеккхаргба. Температура дийнахьа 16—21 градуси бийсанна 8—13 градуси йІовхал хургья.

24-чей 25-чей сентябре хувцалуш морхаш хургья, хьалхарча ахюкъагІа лоашача хана лоадам боацаш догІа делхаргда, цхьайолча моттигашка дохк хургья. Мух къулбамалхбоалехьара цкъаза лаьгІа, тІаккха гІаьхха хьеккхаргба. Температура бийсанна 8—13 градуси дийнахьа 15—20 градуси (25 сентябре 20—25 градус) йІовхал а йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

23 сентябрь, 1967 шу.

РАДИО- 6.30 — Нохч-ГІалгІайчеи лаьттаделадерхо (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.35 — «ДоттагІал» яха передача лакхерча класслошка деша дагІача берашта (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.05 — «Тирка талгІеш» яха литературни передача (гІалгІай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 17.00 — «Зори Кавказа» яха радиожурнал. 18.00 — Москва. 18.20 — Вахте латт коммунист Двойников (эрсий меттала). 18.30 — Иллеши, дадугІа ашараши, халхара ашараш. 19.00 — Москва.

УКВ: 9.00 — «Сакъердаме оагІонаш» яха передача. 9.30 — «Майски буйса» яха музыкально - литературни передача. 10.20 — «Сенах дийцар «Іэнко» яха берашта йола радиопьеса. 11.18 — «Овод» кинофильма тІара Шостаковича сюита. 18.00 — «И. С. Козловский» яха концерт-очерк. 18.50 — «Боча хилар» яха Анри Барбюса новелла. 19.14 — «Музыкальни вІашагІкхетар» яха передача. 20.14 — «Сомадаьккхахь» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 21.20 — «Ирдза йиш» яха концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 16.00 — Берашта лола фильм. 17.00 — «Октябра наькъаца». Беседа (гІалгІай меттала). 17.25 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл. 17.40 — «Узеир Гаджибеков» яха концерт-фильм. 18.25 — Кинолникъбара клуб. 19.20 — ЭКСПО-67 — Центральни телевидени. 19.30 — Москве РСФСР денош — Центральни телевидени. 20.30 — Телевидени кердалараш — Центральни телевидени. 21.00 — «Ткъаьи ялхлагІчунна топаш ма тоха» яха художественни фильм.

ТХА ГАЗЕТ

дешарашкеи яздерашкеи

1968 шера «Сердало» газет язде

Подписка дІаэц предприятешкарча общественни распространителаша, учрежденешка, дешара заведенешка, бувзама отделенешка, почтамташка, «Союзпечата» подписка пунктaшка.

ШОАЙ ХАННАХЬА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДЕ ДИЦ МА ЛЕЛАШ!

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктоахама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05326. Заказ № 472.